

**DOKUMENT O DEFINIRANJU
PROJEKTA RAZVOJA KULTURNOGA TURIZMA
OPĆINE VRBNIK**

Veljača, 2014.

Sadržaj

UVOD	4
POLAZIŠTA U DEFINIRANJU PROJEKTA	4
Povijest Vrbnika	4
Općina Vrbnik – osnovni podatci	5
Stanovništvo	5
Područje Općine Vrbnik	6
Gospodarstvo	6
Turizam u općini Vrbnik	8
Analiza sektora turizma u Vrbniku	8
Privatni smještaj	11
Suvenirnice u Vrbniku	11
Gospodarske aktivnosti vezane za turizam	12
Kulturna baština Vrbnika	12
Kulturno-povijesna cjelina Vrbnika	12
Glagoljica	15
Knjižnica obitelji Vitezić	15
Muzejski prostori	16
Galerije	16
Kulturna događanja utemeljena u tradiciji	16
Narodni život i običaji	16
Ivanja	17
Razgon	17
Dani vina otoka Krka - Vrbnik - zadnji vikend u kolovožu	18
Kapari	19
RAZVOJNA STRATEGIJA KULTURNOG TURIZMA VRBNIKA	20
Vrbnik u razvojno strateškim dokumentima	20
Glavni plan razvoja turizma Kvarnera	20
Strateški marketinški plan turizma Kvarnera	23
Razvojne potrebe Vrbnika u cilju razvoja turizma	25
Vizija i misija Vrbnika kroz prizmu razvoja turizma	26
Vizija	26
Misija	26
SMJERNICE ZA PROJEKT RAZVOJA KULTURNOGA TURIZMA OPĆINE VRBNIK	27
Ciljevi i rezultati projekta	27
Relevantnost projekta	28
Obuhvat projekta	28

DOKUMENT O DEFINIRANJU PROJEKTA RAZVOJA KULTURNOGA TURIZMA OPĆINE VRBNIK

Komponenta 1 – Uspostava organizacije za upravljanje projektom i destinacijom	29
Komponenta 2 – Obnova kulturno-povijesne cjeline Općine Vrbnik.....	29
Komponenta 3 - Uspostava disperziranog hotela.....	40
Projektne aktivnosti i njihov vremenski okvir.....	45
Okvirni proračun pripreme i provedbe projekta.....	50
Mogući izvori financiranja	51
Poticanje poduzetništva, poboljšanje poslovnog okruženja i konkurentnosti	51
Poticanje energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i zaštite prirodnih resursa.....	52
Povećanje sudjelovanja na tržištu rada	52
Preporuke	54

UVOD

Među najvažnijim razlozima za definiranje projekata razvoja jest potreba za sustavnim i promišljenim pristupom u razvoju Općine Vrbnik. Prirodno ograničeni resursi poput proračunskih mogućnosti ili raspoloživih ljudskih potencijala koji su svakodnevno suprotstavljeni rješavanju raznolikih izazova na razvojnog putu Općine zahtijevaju strateško planiranje i projektni pristup.

Razvoj Općine Vrbnik na tragu je svih važećih strateških dokumenata i njihovih odrednica razvoja, te definiranje razvojnog projekta u području kulturnog turizma predstavlja želju za operacionalizacijom zacrtanih strategija razvoja. Isto tako predstojećim projektom koji se definira ovim dokumentom želi se pokrenuti proces unapređenja svih raspoloživih resursa u razvoju kulturnog turizma, te dodatno „brandirati“ Vrbnik tradicijom i baštinom i time upotpuniti sadašnju poziciju „vinske destinacije“.

Posebno važan cilj ovoga projekta je udruživanje privatnih poduzetnika u Vrbniku predvođenih općinskom upravom na stvaranju uvjeta za turizam tijekom cijele godine. U okviru stvaranja takve turističke ponude usmjerene na privremenu „asimilaciju“ turista tijekom godine u lokalnu zajednicu želi se stvoriti domaćinski ugođaj dobrodošlice i zamijeniti ga sa postojećim doživljajem „turista gosta“.

Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji također je važna okolnost jer otvara nove mogućnosti za razvoj turizma, pri čemu kulturni turizam ne samo da obogaćuje turističku ponudu, već potiče raznolikost među destinacijama. Upravo te prednosti kulturnog turizma želi ostvariti budući projekt razvoja kulturnog turizma u Vrbniku.

POLAZIŠTA U DEFINIRANJU PROJEKTA

Povijest Vrbnika

Povijesno naselje Vrbnik razvilo se na strmoj hridi koja izvire iz mora približno po sredini sjeveroistočne obale otoka Krka. Ovakva geografska pozicija omogućila je kontrolu istočnog dijela Vinodolskog kanala i područje Novog smješteno nasuprot Vrbniku.

Srednjovjekovno naselje smjestilo između sjeverne uzvisine na kojoj se nalazi prapovijesna gradina Kostrij i brda na jugoistoku sa ruševinom crkve sv. Mavra i kasnoantičkim grobnim nalazima te tradicijom da se ovdje nalazio kaštel krčkih knezova i prvotno naselje. U zaleđu naselja prostire se Vrbničko polje koje je u kombinaciji sa stočarstvom predstavljalo okosnicu vrbničkog gospodarstva. Ribarstvo nikada nije predstavljalo značajnu gospodarsku aktivnost. O Vrbniku u pravilu uopćeno piše kao o naselju s kontinuitetom iz prapovijesnoga razdoblja no zasad nema dokaza o postojanju ranijeg naselja na toj poziciji. Naselje na današnjoj lokaciji zaživjelo je tek po doseljenju Slavena u ranom srednjem vijeku. Vrbnik se prvi puta spominje u Dragoslavljevoj darovnici s početka 12. stoljeća, a zatim i u rapskom dokumentu iz 1232. godine. Povijest Vrbnika usko je povezana s krčkim knezovima Frankopanima – imućnim i utjecajnim velikašima koji su obilježili srednjovjekovnu povijest otoka Krka od 1118. do 1480., da bi potom sudjelovali u prijelomnim povijesnim trenucima na kopnu. Poznata je krčka obitelj potekla upravo iz Vrbnika, a ostatci njihove utvrde Gradec i danas se nalaze ponad

Vrbničkog polja. S njihovom vladavinom Vrbnik doživljava svoj potpuni procvat kao dobro organizirana gradska sredina.

Upravno ustrojstvo naselja i pripadajućeg okolnog prostora bilo je kompromis između feudalnih pretenzija krčkih knezova i autonomnih težnji Vrbničana. Za vrijeme vladanja Krčkih knezova godine 1388. Vrbnik dobiva statut pisan glagoljicom. Vrbnički statut drugi je po nastanku među hrvatskim statutima, odmah iza Vinodolskog. Mada se većina odredbi statuta odnosi na kazneno pravo, Vrbnički statut je dragocjeni izvor podataka o prilikama u Vrbniku u kasnom srednjem i ranom novom vijeku. Općinom Vrbnik u srednjem vijeku upravljao je „potknežin“ kao namjesnik i izravni predstavnik krčkih knezova. Osim svjetovne vlasti u Vrbniku je veliku društvenu ulogu imao seoski kaptol (zajednica cjelokupnog domaćeg klera na čelu sa župnikom). Značaj i utjecaj kaptola počivao je na gospodarskoj snazi (ubiranje desetine i raznih podavanja). Bitno je naglasiti da su se svjetovna i dijecezanska vlast ustručavale zadirati u njegovu samoupravu. Treće središte moći u srednjevjekovnom Vrbniku bile su crkvene bratovštine. One su financirale značajne graditeljske pothvate i nabavku umjetnina. Najstarija bratovština Sv. Ivana Krstitelja osnovana je 1323. godine.

Tradicionalnu ravnotežu u odnosima sa Mlečanima i kopnenim vladarima Hrvatske koju su krčki knezovi održavali stoljećima, Ivan VII, posljednji frankopanski vladar otoka, narušava sve se više približavajući se Mlečanima. Sukob Korvinovog dvora i Mlečana kulminirao je iskrcavanjem Korvinove vojske na Krk, osvajanjem Omišlja i opsjedanjem Krka, Ivanovim priznanjem Mletačke vlasti, intervencijom Mlečana, povlačenjem hrvatsko-ugarske vojske i padom otoka pod mletačku vlast 1480. godine.

Mletačka uprava zadržala je administrativno ustrojstvo naslijeđeno od krčkih knezova dodatno potaknuta strahom od moguće restauracije frankopanske vlasti na otoku. U doba ranije mletačke uprave odvija se val doseljavanja s kontinentalnih područja na Krk potaknut nestabilnošću zaleđa zbog provala Turaka. Ekonomska osnova u Vrbniku bili su poljoprivreda i stočarstvo. Osobito je razvijen tkalački obrt. Izvori spominju vinogradarstvo kao znatan izvor prihoda još od srednjeg vijeka, ali nema podataka o izvozu vina u kopnene krajeve. Razvijeno je pčelarstvo. Krčke šume izvor su drva za mletačke galije i gradnju palača u Veneciji. Do uspostave mletačke uprave u neposrednoj vrbničkoj okolini radile su dvije solane: biskupska solana u Puntu (Kanajt) i solana u Solinama podno Dobrinja.

Na gospodarsku situaciju vrbničkog područja znatno su utjecali sukobi Mletaka i Uskoka. Sukob počinje 1540. godine, a prva kulminacija je 1557. godine kada Mlečani blokiraju Senj. U Uskočkom ratu od 1615. do 1618. godine Vrbnik je zbog mletačkog napada na Novi na prvoj crti sukoba. Područje je najviše stradalo zbog uskočkih odmazdi, krađe stoke i otmica. Sukob završava Madridskim mirom 1618. godine. Nakon rata Vrbnik i okolica u potpunosti su opustošeni i slabo naseljeni. Nakon propasti Mletačke Republike 1789. godine Vrbnik, zajedno sa ostatkom otoka dolazi pod vlast Habsburške monarhije.

Općina Vrbnik – osnovni podatci

STANOVNIŠTVO

Po popisu iz 2011. g., općina Vrbnik je imala 1260 stanovnika, a samo naselje Vrbnik 948 stanovnika.

PODRUČJE OPĆINE VRBNIK

Površina Općine Vrbnik je oko 50 km², a nalazi se na istočnoj strani otoka Krka, nasuprot Novom Vinodolskom koji je na kopnu. Samo naselje Vrbnik smješteno je na litici koja se strmo uzdiže 50-ak metara iznad mora. Susjedne općine su: Dobrinj na sjeveru, Krk na zapadu, Punat i Baška na jugu. S istočne strane ju omeđuje Vinodolski kanal. Od Punta i Dobrinja Vrbnik je udaljen 8 km, a od Krčkog mosta 28 km. Područje općine Vrbnik je valovito, a na jugu brdovito s vrhovima preko 400 metara nad morem. Obale su pretežno strme i nepristupačne, naročito na južnom dijelu, a prema sjeveru su pristupačnije. Značajne uvale su: Ogrul, Sršćica, Sveti Juraj, Pod Črnice u južnom dijelu te Kostrijčica, Drestelna, Melska i Sveti Marak na sjevernom dijelu. Kroz vrbničko (vrbensko) polje protječe povremeni potok Vretenica, ili samo Potok, koji se iskorištava i za navodnjavanje polja.

Slika 1. Područje Općine Vrbnik

GOSPODARSTVO

Najznačajnija gospodarska grana u Vrbniku je poljoprivreda, prvenstveno vinogradarstvo. Vrbničko polje koje se nalazi u zaleđu Vrbnika, uz baščansku dolinu, je najveće područje plodne zemlje na otoku. Stoljećima je ono bilo vrlo intenzivno obrađivano. Nakon nekoliko desetljeća djelomične zapuštenosti tijekom 20. st., osamdesetih godina prošlog stoljeća započelo je ponovno obrađivanje polja koje je danas u potpunosti iskorišteno te se i širi krčenjem okolnih šuma. Tome je naročito doprinijela "Poljoprivredna zadruga" koja organizira otkup svog uroda grožđa i preradu u vino. Osim PZ-a, postoji i nekoliko vrbničkih obitelji koje se tradicionalno bave uzgojem loze, otkupom i proizvodnjom vina. Naročito je u vrbničkom polju velikom oko 150 ha zastupljena autohtona sorta Žlahtina. Godišnja proizvodnja Žlahtine iznosi oko 1.200.000 butelja. Najkvalitetnije vino se izvozi u zapadno europske zemlje i SAD. Osim Žlahtine posljednjih se godina proizvodi i pjenušac Valomet čije se butelje pohranjuju u more ispred Vrbnika zbog dozrijevanja. Iako se ne proizvodi u velikim količinama, Valomet se uspješno izvozi u zapadne zemlje. Razlog opstanka pa i jačanju vinogradarstva u Vrbniku je kvaliteta, posebnost i buke vina, dobro organiziran otkup grožđa te raširena distribucijska mreža. Rezultat toga je vrlo visoka otkupna cijena, otkupljuje se čitav urod te nema problema u isplati. Jedna od spomenutih obitelji u novije vrijeme značajno širi uzgoj vinove loze i na nekada također lozom obrađivanu baščansku dolinu. U Garici i Risiki je najznačajnije stočarstvo, odnosno ovčarstvo. Iako prisutno na cijelom području općine, maslinarstvo nije razvijeno kao na ostalim dijelovima otoka. Iako se nalazi na moru, djelatnosti u vezi s morem, ribarstvo, pomorstvo, nikada nisu bile primarne. Razlog je promjenjivost vremenskih prilika u Velebitskom kanalu kojem Vrbnik gravitira.

Tabela 1. - Nositelji gospodarskih aktivnosti u Vrbniku

GOSPODARSKI SUBJEKT naziv i adresa	DJELATNOST
Poljoprivredna zadruga „Vrbnik“, Namori 2, zadruga	vinogradarstvo i vinarstvo
Poljoprivredna zadruga „Gospoja“, Frankopanska 1, zadruga	vinogradarstvo i vinarstvo
Obrt za vinarstvo i rasadničarstvo „Šipun“, Šipun 16, obrt	vinogradarstvo i vinarstvo
Katunar vinarija d.o.o., Vinogradska 17, trgovačko društvo	vinogradarstvo i vinarstvo
Ugostiteljstvo i turizam „Nada“, Glavača 22, obrt	ugostiteljstvo, turizam,

	vinogradarstvo i vinarstvo
Kuća vina „Ivan Katunar“, Braće Trinajstić 3, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	vinogradarstvo i vinarstvo
Vinar Petar Čubranić i sinovi, J.A.Petrisa 1, obrt	vinogradarstvo i vinarstvo
Udruga malih vinogradara i podrumara „Mali vip“, Placa Vrbničkog statuta, udruga	udruženje vinara radi lakšeg plasiranja vina na tržište
Hotel „Argentum“, Supec 68, trgovačko društvo	ugostiteljstvo i turizam
Turistička agencija „MARE-TOURS“, Pojana 4, obrt	turistička agencija, suvenirnica, (privatni smještaj)
Konoba „Luce“, Braće Trinajstić 15,	ugostiteljstvo
Konoba „Placa“, Placa Vrbničkog statuta 6, obrt	ugostiteljstvo
Restoran-konoba „Gospoja“, Konoba Vrbnička žlahtina i Konoba-pizzeria Gospoja, Frankopanska 1, zadruga	ugostiteljstvo
Konoba-pizzeria „Morska vila“, Pod Keštel 12, obrt	ugostiteljstvo
Ugostiteljski obrt „Zlatna žlahtina“, Trg Škujica 1, obrt	ugostiteljstvo
Caffe bar „Vrbniče nad morem“, Trg svetog Ivana 1, obrt	ugostiteljstvo
„Mate i Kate“, Supec 8, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	proizvodnja i prodaja sira
Pekara Vrbnik d.o.o., Vinogradska ulica 15, trgovačko društvo	proizvodnja i prodaja pekarskih proizvoda i kolača
Udruga vinara „Žlahtina“, udruga	promoviranje vina
Ugostiteljski obrt „Zgribnica“, Zgribnica bb, obrt	ugostiteljstvo
Ugostiteljski obrt „Buffet Primorec“, Placa Vrbničkog statuta 5, obrt	ugostiteljstvo
Mini market „Supec“, Supec 2, obrt	trgovina
Ugostiteljski obrt „Namori“, Namori 2, obrt	ugostiteljstvo
Mini market „Draga“, Varoš 1, obrt	trgovina
Mesnica Vrbnik, Placa Vrbničkog statuta bb, obrt	prodaja svježeg mesa na veliko i malo
Trgovački obrt „Zelenjava“, Supec 50, obrt	prodaja voća i povrća
Poljoprivredno gospodarstvo „Mestinjak“, Retec 24, obrt	proizvodnja i prodaja jaja
Ribarsko ugostiteljski obrt Valomet, Šenoin put 6, obrt	izlov ribe i prodaja
Ugostiteljski obrt Dverčića, Trg kralja Zvonimira 3, obrt	prodaja ribe
Pediker M.Brusić, Dragutina Parčića 14, obrt	obrt (pedikura)
Dom zdravlja, Varoš 19	dom zdravlja
Hrvatska pošta, Varoš 21	poštanske usluge
Turistička agencija Općine Vrbnik, Placa Vrbničkog statuta 4	turizam
Frizerski salon „Ivana“, Pred Sveti Križ 3, obrt	frizerski salon
Frizerski salon „Donna“, Pred Sparov zid 10, obrt	frizerski salon
Mariška d.o.o., Frankopanska 13, trgovačko društvo	graditeljstvo i turizam
Turistički obrt za iznajmljivanje „Sunce“, Glagoljaška 6, obrt	turizam
Apartmani „Maja“, Supec 54, obrt	turizam

Prema statističkim pokazateljima 27 gospodarskih subjekata sa sjedištem u Vrbniku ubraja se u male tvrtke, te u nastavku dajemo okvirne pokazatelje o njihovu poslovanju.

Tabela 2. - Gospodarski pokazatelji

DJELATNOST		Broj tvrtki	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit razdoblja	Gubitak razdoblja	Prihodi od prodaje u inozemstv	Uvoz u razdoblju	Broj zaposlenih
Šifra	Naziv								
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	1	1.975.743	1.952.800	22.943	0	0	0	5
C	PRERADIVAČKA INDUSTRIJA	7	12.153.015	12.491.025	444.617	903.874	158.634	0	46
F	GRAĐEVINARSTVO	5	2.135.468	1.415.474	781.158	61.809	0	11.704	12
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	2	195.106	250.665	1.513	57.072	0	0	0
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	6	1.435.206	1.363.252	103.769	37.252	0	0	5
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	1	0	22.683	0	22.683	0	0	0
M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	3	458.929	436.594	42.311	29.077	310.645	0	1
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	1	5.393.680	5.065.406	262.620	0	0	0	15
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1	27	2.183	0	2.156	0	0	0
	UKUPNO	27	23.747.174	23.000.082	1.658.931	1.113.923	469.279	11.704	84

Turizam u općini Vrbnik

ANALIZA SEKTORA TURIZMA U VRBNIKU

Turizam je od svih sedam krčkih općina najslabije razvijen u općini Vrbnik, unatoč postojanju uvjeta. Osim jednog manjeg hotela, manji broj apartmana osim u Vrbniku i Riski nalazi se u Garici i Kampiljima.

Tabela 3. - Turistički promet na području otoka Krka

Grad/općina	2004.		2010.		2011.	
	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci
Grad Krk	672798	128.486	759433	137920	825951	151111
Općina Omišalj	476716	92.531	546404	109394	603549	123955
Općina Malinska-Dubašnica	349659	58.637	448554	73918	486127	80064
Općina Vrbnik	13692	2.586	41706	5690	50933	7519
Općina Punat	559728	84.656	528111	91514	563585	97960
Općina Baška	692664	114.375	770658	128424	862357	152139
Općina Dobrinj	148249	20.269	189996	28961	242858	38631
UKUPNO	2913506	501540	3284862	575821	3635360	651379
Prosječni boravak	5,8		5,7		5,6	

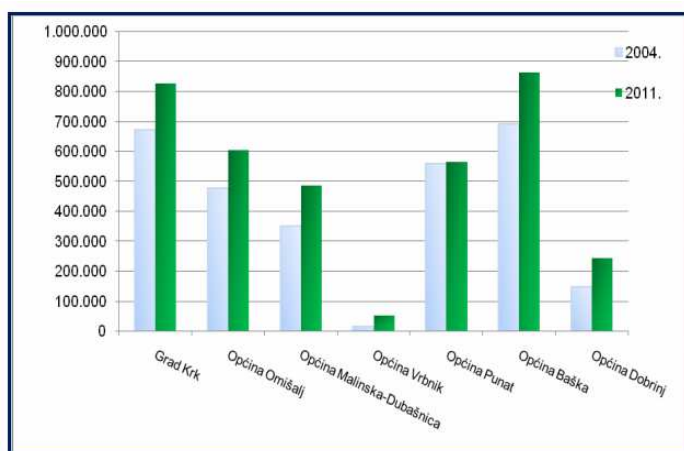
Izvor: Državni zavod za statistiku, priopćenja, različiti brojevi

Turistički promet na otoku Krku u stalnom je porastu (tablica) i u 2011. je ostvareno povećanje broja noćenja za 11% u odnosu na prethodnu godinu, te povećanje broja noćenja od 24,8% u odnosu na 2004.g. Najveći udio u ostvarenim noćenjima 2011. godine na otoku Krku pripada općini Baška (23%), zatim gradu Krku (22%). Na otoku Krku nije došlo do značajnijih promjena u prosječnom boravku turista. No ipak je vidljivo kako je u 2011.g. taj boravak bio najkraći (5,6 dana) uspoređujući s 2004.g. kada su turisti boravili na otoku ipak nešto duže, odnosno 5,8 dana.

Slika 2. Prikaz broja noćenja na području otoka Krka

Prema ostvarenom broju noćenja općina Vrbnik nalazi se već duži niz godina na začelju među destinacijama a na otoku.

Dolasci i noćenja gostiju u Vrbnik (do 31. kolovoza 2013.)

Na području naše općine, prema podacima TU TZO Vrbnik, do kraja kolovoza u kategoriziranom je smještaju boravilo ukupno 7.903 turista (276 domaćih i 7.627 strana), a ostvareno je ukupno 53.961 noćenja (1.495 domaćih

i 52.466 strana).

U odnosu na 2012. godinu broj turista i broj noćenja povećao se za 6%. Domaćih turista bilo je 21% manje i oni su ostvarili 19% manje noćenja, a za 7% bilo je više stranih dolazaka i noćenja turista.

U hotelu je registrirano 432 dolazaka i 1.286 noćenja, dok je u prvih osam mjeseci prošle godine bilo ostvareno 338 dolazaka i 1.060 noćenja. Za 28% bilo je više dolazaka i za 21% noćenja.

U privatnom smještaju do kraja kolovoza ostvareno je 5% više dolazaka (7.471) i 6% više noćenja (52.675) u odnosu na prošlu godinu, kad je bilo registrirano 7.128 dolazaka i 49.766 noćenja.

Situacija je nešto bolja ukoliko se gledaju samo podaci za kolovoz. U kolovozu je na području općine u kategoriziranom smještaju boravilo ukupno 3.529 turista (181 domaći i 3.348 stranih), koji su ostvarili ukupno 25.571 noćenje (594 domaćih i 24.977 stranih).

U odnosu na 2012. godinu ukupan broj turista povećao se za 12%, a broj noćenja za 10%. Domaćih turista bilo je 28% više, i oni su ostvarili 34% više noćenja, a stranih turista je bilo 11% više, i za 9% više bilo je i noćenja.

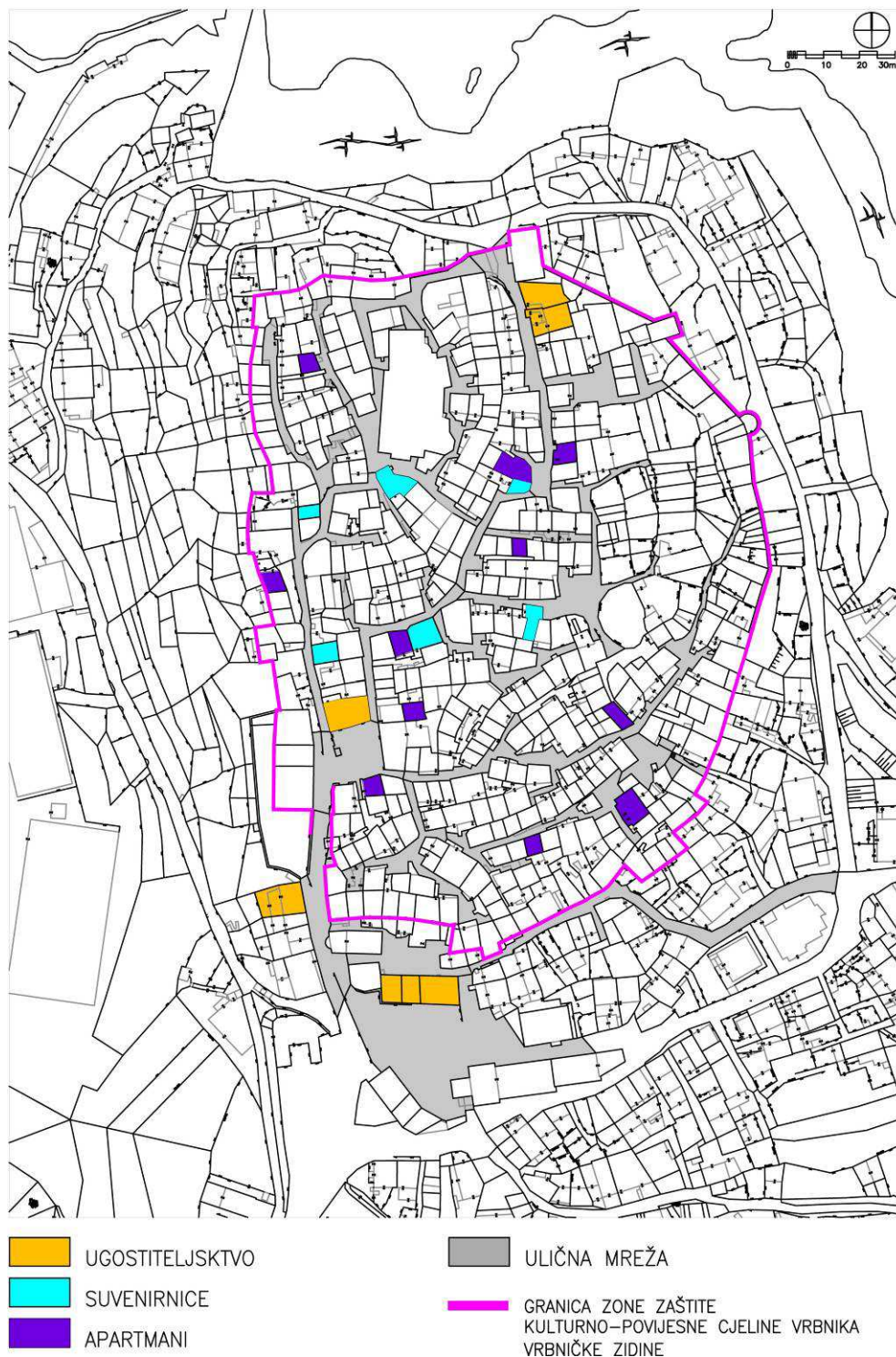
U hotelu je registrirano 181 dolazak i 594 noćenja, dok je u osmom mjesecu prošle godine bilo 181 dolazaka i 640 noćenja. Dolazaka je bilo isto, a noćenja 7% manje.

U privatnom smještaju u kolovozu ostvareno je 13% više dolazaka (3.348) i 10% više noćenja (24.977) u odnosu na prošlu godinu, kad je bilo registrirano 2.960 dolazaka i 22.637 noćenja.

Turistički dolasci u Vrbnik motivirani su i gastronomskom ponudom. U gastronomskoj ponudi nalaze se i vrbnička tradicionalna jela poput šurlica, makaruna s janječim zvacetom te ribe iz vrbničkog podmorja koja uz čašicu vina Vrbničke žlahtine i ambijentalni ugođaj klapske pjesme daje jedinstveni doživljaj. Isto tako od slastica tu su vrbnički presnec, frite, povitica i pogača.

Slika 3. - Sadržaji turističke ponude u kulturno-povijesnoj cjelini Vrbnika

PRIVATNI SMJEŠTAJ

Općina Vrbnik u naselju Vrbnik ima ukupno 106 iznajmljivača i to kako slijedi:

- 27 soba (54 osnovna kreveta i 4 pomoćna što je ukupno 58 kreveta)
- 122 apartmana (351 osnovna kreveta i 149 pomoćnih, ukupno 500 kreveta)
- 55 studio apartmana (140 osnovnih kreveta i 18 pomoćnih, ukupno 158 kreveta)
- 9 kuća za odmor (44 osnovna kreveta i 9 pomoćnih, ukupno 53 kreveta)

U Vrbniku ima 213 smještajnih jedinica, sa 589 kreveta i 180 pomoćnih kreveta, što je ukupno 769 kreveta.

U staroj gradskoj jezgri smješteno je od ukupno 9 čak 5 kuća za odmor, dok je ostatak od 4 kuće smješten u novijem dijelu Vrbnika.

Tabela 4. - Smještaj i ugostiteljstvo u Vrbniku

GOSPODARSKI SUBJEKT* naziv i adresa	KAPACITET			KATEGORIZACIJA PREMA PROPISIMA
	Smještajne jedinice*	ležaja	sjedećih mjesta**	
Hotel Argentinum, Supec 68	10	24	60+40	3
Restoran Nada, Glavača 22			90 + 70	I, II, XI, XII
Konoba-restoran Gospoja, Frankopanska 1			130 + 70	I, II, III, XII
Konoba Vrbnička Žlahtina, Trg pred Sparov zid 9			80 + 100	X
Konoba Luce, Braće Trinajstić 15			120 + 60	
Konoba Placa, Placa Vrbničkog statuta 6			20+50	
Kušaona-pizzeria Gospoja, Vitezićeva 9			30 + 50	
UO Zgribnica, Zgribnica bb			50	
UO Buffet Primorec, Placa Vrbničkog statuta 5			20 + 30	
UO Namori, Namori 2			20 + 30	
Caffe bar Vrbniče nad morem d.o.o, Trg svetog Ivana 1			20 + 40	
UO Zlatna žlahtina, Trg Škujica 1			30 + 50	
Konoba-pizzeria Morska vila, Pod Keštel 12			15+20	
PRIVATNI SMJEŠTAJ (106 subjekata)	213	769	/	
UKUPNO	223	793	635+660	

*Smještajna jedinica je: soba, apartman, studijski apartman i kuća za odmor

** sjedeća mjesta su iskazana: unutrašnji prostori + terasa

SUVENIRNICE U VRBNIKU

Prema dobivenim podacima u Vrbniku djeluju sljedeće suvenirnice:

- Suvenirni Vrbnik, vl. Marija Polonijo, Glavača bb,
- Turistička agencija & suvenirnica MARE TOURS, Pojana 4,
- Ernesta trade d.o.o., Pojana 23,
- Suvenirni «Pod Zvonik», vl. Dražen Romčević, Pod zvonik 7,
- Suvenirni «Pod Murvun», vl. Branimir Maslač, Iseljenički put 2,

GOSPODARSKE AKTIVNOSTI VEZANE ZA TURIZAM

Uz već navedene gospodarske aktivnosti koje djeluju u Vrbniku imamo i Diving centar DIVE LOFT Vrbnik, kao i Zimovalište za plovila (čamce, jahte i sl.) te kamp kućice nalaze se u dijelu skladišnog prostora bivše tvornice netkanog tekstila "Vrbenka" u Vrbniku.

Kulturna baština Vrbnika

KULTURNO-POVIJESNA CJELINA VRBNIKA

Vrbnik je među svim naseljima otoka Krka najbolje očuvao srednjovjekovne i renesansne arhitektonske strukture te se u Vrbniku u usporedbi sa ostalim naseljima (kaštelima) odvijala najopsežnija i najambicioznija graditeljska aktivnost. Vrbnik je prema uzoru na daleko veća istočno jadranska srednjovjekovna urbana središta, regulacijom bilo organizirano na karakteristično bipolarni način, s jasno razdvojenim civilnim od crkvenoga središta.

Na topografski najvišem dijelu povijesne cjeline Vrbnika, na uzvisini u središtu pretpostavljenoga perimetra prvotnoga utvrđenoga kaštela razdoblja razvijenoga srednjovjekovlja smješten je kompleks župne crkve Uznesenja Bl. Dj. Marije. Sjeverni dio Trga Pred criki, prema zaravni Pod zvonik, ispred izvornog, zapadnog crkvenog pročelja sve do radikalnih zahvata na preuređenju crkve 1825. godine, predstavljao je urbanističko središte sjevernog, najstarijeg Vrbnika. Najvažnije komunikacije koje su vodile do zapadnog pročelja župne crkve bile su od južnih gradskih vrata Dveri, preko Place, Pojane i Ulice Verh Roča do Trga Pred criki i prostora Pod zvonik, te od sjevernih gradskih vrata, Dverca i Ulice Dverca do spomenutoga trga. Nije stoga slučajnost da je upravo ondje u doba renesanse bio podignut vrbnički zvonik te zgrada Desetince, kao neka vrsta kaptolskoga fontika za čuvanje crkvene desetine ali i reprezentativnog prostora u kojem je prigodom vizitacija odsjedao biskup te crkvena loža kao središte crkvenog javnog života.

Prvo se podgrađe zapadnom padinom spuštalo prema luci u predjelu Roča i zaravni Pojana. U kasnom srednjem vijeku podgrađe se počelo obuhvaćati novim sustavom zidina, koje su se zemljištem protezale u pravilnijim oblicima.

U donjem dijelu grada već se u kasnom razdoblju vlasti knezova krčkih razvila Placa kao novo urbano težište s gradskom, svjetovnom ložom i Kneževim dvorom kao dominantom. U ranom mletačkom razdoblju potenciran je značaj Place na kojoj su mjesne vlasti zadržale frankopansko upravno središte. U južnom dijelu grada u jednom dahu nastale su nove ulice i četvrti poput Potočine i Galije. Nove četvrti su se paralelno s njihovom izgradnjom zaštićivale novim sustavom zidina tako da su začelja kuća preuzimala obrambenu funkciju. U kasnogotičko-renesansnom Vrbniku formiran je i mali Trg Plokata u novom južnom dijelu grada.

Reprezentativna renesansna gradnja bila je grupirana uokolo dvorova i dvorišta (Knežev, Baćin ili Mokri dvor) čija su imena i danas sačuvana u toponimiji, a opstali su brojni Dvorovi ili Dvorine bez posebnog imena. Dvorovi su tlorisne forme slova „U“ sa reprezentativnijim građevinama grupiranim oko unutarnjeg dvorišta.

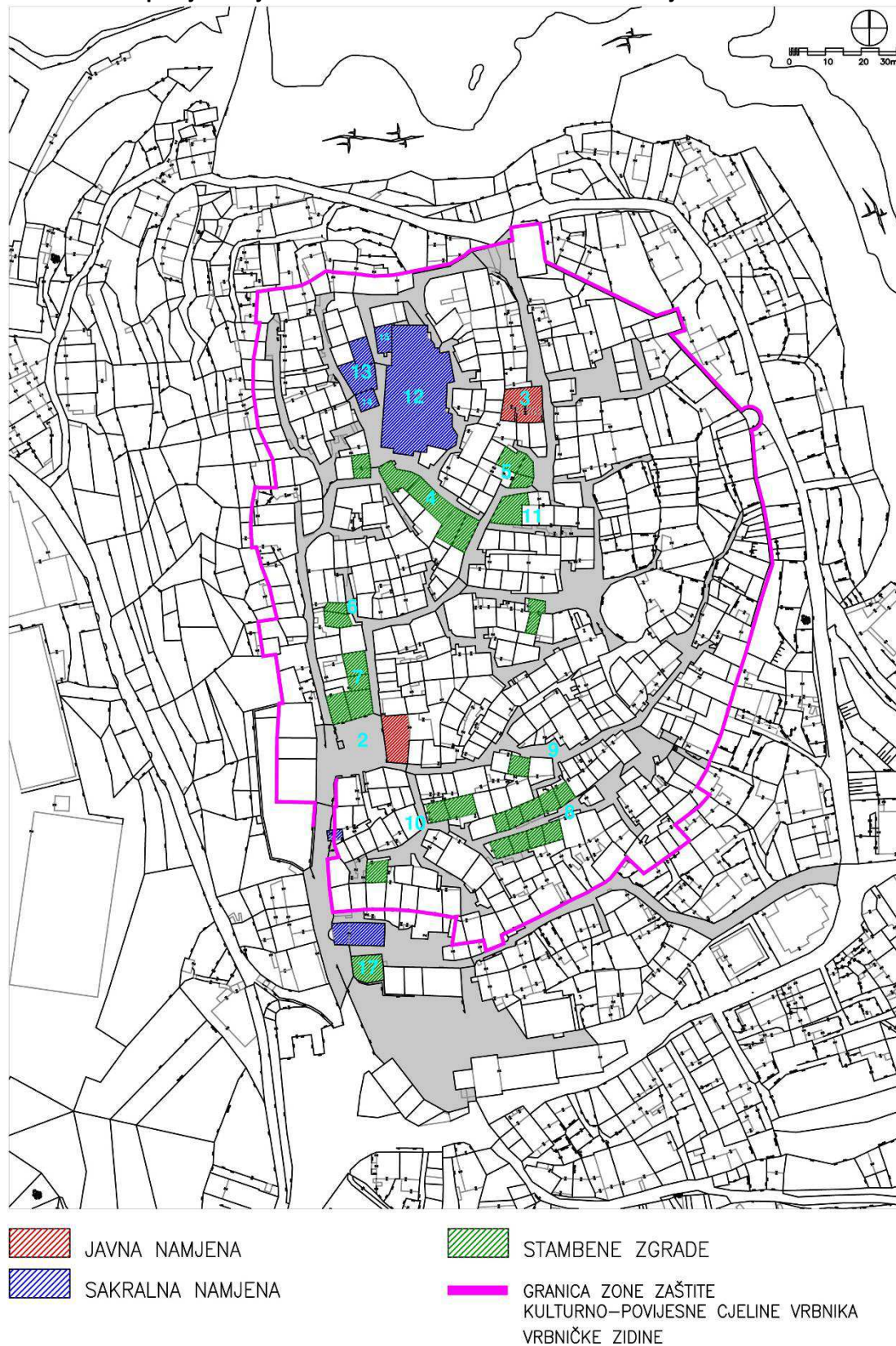
Poljana Škujica podno južnih gradskih zidina spominje se u kontekstu održavanja sajмова i trke „Na Ciljah“, otočke inačice alke ili Palija. Neposredno ispod Škujice, s donje strane glavnog prilaza Velim vratima nalazio se špital, ubožnica bratovštine sv. Ivana Krstitelja.

U okolini Vrbnika postoji više pretpovijesnih nalazišta od Vinac preko Tenkoga, Svetog Jurja, Pod Hlam, Garice, Risike, Kuničin i Kostrija.,

Slika 4. - Kulturno-povijesna cjelina Vrbnika sa važnim kulturnim sadržajima

Na bližem području Vrbnika zvanom Kuničin — par kilometara zapadno od Vrbnika na putu za Garicu — nađeno je više kamenih predmeta: sjekira, klinova, batova i nožića. Svi kameni predmeti koji su nađeni na širem i užem području Vrbnika, čuvaju se u župnom uredu u Vrbniku u zbirci koju je početkom ovoga stoljeća sakupio Nikola Butković, pop i učitelj u Kastvu i Vrbniku, a njegov ju je nećak prof. Ivan Butković poklonio vrbničkoj župnoj crkvi.

Tabela 5. - Popis graditeljske i arheološke baštine

	NAZIV	ZNAČAJ	STANJE I INTERVENCIJA
1.	Vrbničke gradske zidine sa gradskim vratima i kulama		Prezentacija i obnova, dijelovi uzidani u kuće
2.	Knežev dvor, Placa Vrbničkog statuta 4		Na drugom katu je knjižnica, obnova i primjerena namjena, dostupnost knjižnice?
3.	Bačin dvor, Glavača 7	Izgrađen u 16. stoljeću, prema tradiciji sjedište Bartula Frankopana	Potrebna temeljita obnova i prezentacija nalaza, galerija
4.	Pod zvonik 14 – druga polovica 15. st.	tipološki značajna-tip pučkih nastambi koje su činile glavninu srednjovjekovne arhitekture Vrbnika	Ruševna katnica
5.	Pod zvonik 7, 9, 11, 15	Kuća je nastala u 16. st. sa sačuvanom renesansnom fazom	Dobro stanje, pročelje obnovljeno
6.	Ulica Saliž 5-7, 18	Jugozapadni niz ulice gotičko-renesansnog postanka (kraj 15. i početak 16. st.)	Raznoliko stanje
7.	Dvor 9	Nastala na srednjovjekovnim zidinama prvog prstena iz 13. stoljeća	Potrebno prezentirati slojevitost, postoji glagoljski natpis
8.	Ulica A. Petrisa 1, 3, 5	kasnogotička kamena plastika na pročelju	Obnoviti kamenu plastiku i pročelje
9.	Ulica Galija	Kuće su većinom izgrađene u 16. stoljeću, dobro sačuvane povijesne strukture	Kuće djelomično napuštene, obnova kamene plastike i pročelja
10.	Ulica Potočina	Kuće su većinom izgrađene u 16. stoljeću	obnova kamene plastike i pročelja
11.	Ulica Plokata	Kuće su većinom izgrađene u 16. stoljeću	obnova kamene plastike i pročelja
12.	Ulica pod Voltu	Kuće su većinom izgrađene u 16. stoljeću	obnova kamene plastike i pročelja
13.	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije		Unutrašnjost u obnovi, pročelja treba obnoviti, prezentacija arheologije na trgu pred glavnim ulazom
14.	Crkveni Desetinac sa ložom	Izgrađen u 16. stoljeću, u prizemlju se spremala desetina, a na katu je prilikom vizitacija odsjedao biskup	Muzejska zbirka, unutrašnjost obnovljena, potrebno osuvremeniti muzej (klima i oprema)

15.	Zvonik	Izgrađen 1527. godine, zanimljiva kamena plastika	U lošem stanju, potrebna temeljita obnova, u njemu je galerija
16.	Crkva Porođenja Marijina	Izgrađena 1505. godine	Unutrašnjost obnovljena, pročelje treba obnoviti
17.	Crkva sv. Križa	Izgrađena početkom 16. stoljeća, danas ugrađena u kuću, preostao zidni oslik-posvetni križevi	Uređeno, u privatnom vlasništvu, treba prezentirati posvetne križeve
18.	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Bratovštinska crkva, sagrađena u 14. st. sa većom adaptacijom u 16. st.	U dobrom stanju
19.	Crkva sv. Mavra	Tragovi kasnoantičkih grobova, prvobitno naselje?	Arheološki lokalitet
20.	Utvrda Gradec	Prva frankopanska utvrda sa romaničkim slojem	konzervacija

GLAGOLJICA

Vrbnik je izvorište glagoljice, svjetski prvak po broju glagoljskih spomenika, mjesto gdje se oduvijek njegovalo glagoljaštvo.

Nosioci hrvatsko-glagoljske baštine u Vrbniku, kao i na Krku bili su vrbnički popovi glagoljaši. Poznato je da je seoski kaptol u Vrbniku bio redovito veoma brojan. U bogoslužju kao i u javno-privatnom životu služili su se isključivo hrvatskim jezikom i glagoljskim pismom. Iz Vrbnika je proizašao najveći broj glagoljskih rukopisa, ne samo liturgijskih (misali, brevijari, ...), nego također i drugih, među kojima posebno mjesto zauzimaju razni zbornici i glagoljske notarske knjige. Tijekom povijesti mnogo je tih glagoljskih rukopisa nestalo, ali ipak uza sve to do danas je sačuvano oko 105 glagoljskih tekstova koji su nastali u Vrbniku ili su u bilo kakvoj vezi s Vrbnikom; čuvaju se u Vrbniku ili u svjetskim knjižnicama (Zagreb, Rim, Moskva, Oxford i drugdje). Sačuvano je 469 glagoljskih rukopisa s otoka Krka, a to znači da skoro jedna četvrtina svih rukopisa otpada na Vrbnik.

U prilog tome navesti ćemo ovdje nekoliko povijesnih podataka. Tako je npr. žakan Luka 1445. godine pisao Zrcalo (nalazi se u Vatikanskoj knjižnici iliir. 9) — »popu Grguru v Vrbnici« (Starine 33, 202); žakan Blaž Baromić napisao je u Vrbniku brevijar popa Mavra iz 1460. god. Pisani su vjerojatno i I vrbnički brevijar (13-14. st., najstariji sačuvani glagoljski kodeks hrvatske redakcije), fragmenti brevijaria iz 13. stoljeća, II vrbnički brevijar iz 14. st., III vrbnički brevijar iz 15. st., te II vrbnički misal iz 1462. koji je ukrašen lijepim inicijalima i minijaturama. Kodeks Dijalog sv. Grgura pape i sv. Augustina (17. st.) bio je napisan u Vrbniku. Pop Grgur Žašković pisao je u Vrbniku 1526. Vrbanski (krčki) statut. Omišaljski plovnik izjavio je prigodom vizitacije 1617. godine da je dao prepisati katekizam u Vrbniku.

KNJIŽNICA OBITELJI VITEZIĆ

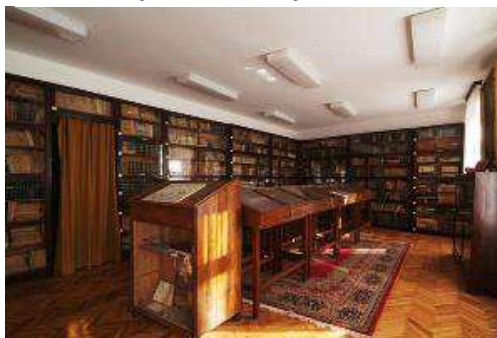
Knjižnicu obitelji Vitezić zakladnim je listom 17. prosinca 1898. ustanovio dr. Dinko Vitezić (1822.-1904.) odvjetnik, političar i dugogodišnji predstavnik istarskih Hrvata u Bečkom parlamentu, u svojstvu ovršitelja oporuke svog pokojnog brata, krčkog biskupa dr. Ivana Vitezića (1806.-1877.).

«Hrvatski dom» odnosno «Vitezićev dom» bio je sagrađen na mjestu nekadašnje gradske lože, na ulazu u obzidani Vrbnik, a svečano je otvoren 04. kolovoza 1901. Knjižnica se smjestila na drugom katu Vitezićevog doma. Bila je namijenjena pučanstvu Vrbnika, kako bi mogli napredovati u naobrazbi i kulturi, a za javnost je bila otvorena 10. srpnja 1910. Danas je Knjižnica smještena na drugom katu zgrade bivšega Kneževa dvora, na Placi Vrbničkog statuta, a u njoj se nalaze brojne vrijedne knjige, glagolski misali i brevijari, razni listovi i časopisi, korespondencija dr. D. Vitezića, novinski isječci, knjiga svečanosti na bivšem carskom dvoru u Beču, zapisnici i knjige bečkog parlamenta.

Slika 5. Knjižnica obitelji Vitezić

Rijedak i vrijedan izložak je poznati «Atlas scolasticus et itinerarius» Johana Davida Koehlera, tiskan 1718. g. u Nuernbergu. Uz ovaj, sačuvan je samo još jedan primjerka Atlasa, tiskan 1735. godine koji se nalazi u Cambridgeu u Engleskoj. Atlas je posebno zanimljiv jer osim geografskog položaja država, sadrži i slike starih jedrenjaka, naoružanja, odlikovanja i zviježđa.

MUZEJSKI PROSTORI

Baštinski važni prostori u Vrbniku, koje možemo nazvati i muzejskim prostorima svakako su:

- Glagoljska spomen tiskara Blaža Baromića i Dragutina Parčića, Placa Vrbničkog statuta 4,
- Etno zbirka Nede Trinajstić, Placa Vrbničkog statuta 4,
- Muzej likovnog identiteta Vrbnika, Dverca,
- Sakralna zbirka Desetinec, Dverca,

GALERIJE

Prostori u Vrbniku koji imaju galerijsku funkciju su:

- Galerija «Vrbnik», vl. Željka Fuček, J. A. Petrisa 24,
- Izložba - stalni postav, vl. Dina Lenković, Opjica 8,
- Galerija «Sv. Križ», vl. Nemanja Cvijanović, J. A. Petrisa,
- Galerija «Perica», vl. Kristina Volarić, J. A. Petrisa 22,

KULTURNA DOGAĐANJA UTEMELJENA U TRADICIJI

NARODNI ŽIVOT I OBIČAJI

Narodna nošnja, između ostalog, predstavlja duševne i tjelesne odlike jednog naroda, odnosno njegove kulture. U nošnjama kvarnerskog područja, u koje spada i otok Krk pa i Vrbnik, nailazimo na miješanje tzv. mediteranskog i dinarskog tipa. Stoga ni narodna nošnja Vrbnika nije nešto specifično vrbničko, nego je tek narodna preinaka glavnih odjevnih principa. Međutim, vrbnička narodna nošnja je vrlo slikovita. Svako pak mjesto, dapače i selo, ponešto se razlikuje u nošnji.

Svima je pak zajedničko da su osnovne boje primorsko-istarskih nošnji crna i bijela boja, dok u svagdanjem životu prevladava crnina; predaja na Krku tumači da to datira od zatočenja kneza Ivana Frankopana, u znak žalosti. Nadalje treba reći, da se nošnja, i muških i ženskih, dijeli na svagdanju i blagdansku, te isto tako na ljetnu i zimsku. Ljetna je tanja »od bedeni«, a zimska deblja, od sukna. I

bedena i sukno proizvodili su se u domaćoj kućnoj radinosti od domaće vune, i zato gotovo nije bilo kuće bez tzv. krosna, tj. tkalačkog stana, bez kolovrata, grebena, preslice, vretena itd.

Žensko odijelo sastoji se od »košulje« (stomanja), »župice« (bluza) i »suknje« ili »suknjice«. Župica je od crnog platna s uskim rukavima, dok je suknja — isto crna od domaćeg sukna ili od bedeni sezala je do ispod koljena, sa širokom pregačom sprijeda. U svečanim zgodama i prigodom ženidbe nosile su se svečanije suknje, tzv. »tesnek«, ukrašen raznobojnim resama. Među donjom ženskom odjećom moramo ovdje spomenuti i tzv. »kotige«, tj. kožnate podsuknje od ovčjih i janjećih koža. U žensku nošnju spadao je također i »rub« koji je rađen od lana, a dublenac od svile. Bio je obično dug od 2,50 do 3 m, a širok od 30 do 50 cm. Krajevi su im ukrašeni vezom, mrežicama ili kitama. Na glavi su ga obavijali ugibanog u 4 do 6 giba. Prema svrsi rub je bio različit: za svakodnevnicu, za blagdan, za na vele prazniki, za po pirihi i za žalost. Po ljeti se koristio tenki rub, a zimi debeli. Ženske su pored ruba, osobito starije, nosile i šešir (klobuk) od debelog sukna, i to kod posla u polju.

Muška odjeća sastojala se je od »košulje« (bijele), »suknjice« (haljetak, jaketa) i »hlača« (široke brageše) te »prsluka« (verdakol), a nekada dugi kružat bez rukava. Hlače su pri pojasu bile uske, a od pasa široke, suzujući se i završavajući usko povrh kičica. Haljetak (jaketa) bio je dosta širok i kratak bez ovratnika, sprijeda otvoren kako bi se bolje isticala bijela košulja od domaćeg platna s okruglim pucetima. Na glavi su nosili »kapu« (pletenu) koja se spuštala do ramena s većim privjeskom. Muškarcu su u zimsko doba povrh haljetka nosili »kaban« s kukuljicom ili kapučom za glavu. Muškoj nošnji pripadala je i mala crna kravata. Muška nošnja danas se vidi jedino na folklornim smotrama otoka Krka. U narodnu nošnju spadali su također kod ženskih „naviželice“ (naušnice) pa zatim „ručin“, „kolajno“, „verica“ i „prsten“.

Kad dođete u Vrbnik na glavni gradski trg, Placu, postoji šansa da zateknete svatove, "pirovjane". Ako ste kojim slučajem naišli na taj radosni događaj, sigurno ćete uživati u raskošnoj svečanosti, jer je u Vrbniku još živ običaj da se svadba održava na tradicionalan način. A tradicionalna vrbnička svadba održava se upravo na Placi i praćena je otmjenim starinskim plesom i pjevanjem. Ples, "tanec", odvija se uz prastaru svirku na drvenom puhačkom glazbalu "sopeli". Sopeli su drevni instrumenti koji obavezno dolaze u paru ("tenka" i "debela"), a sviraju ih pučki svirači - "sopci".

IVANJA

Ivanja predstavlja središnji društveni ali i crkveni događaj Vrbnika u kalendarskoj godini, koji se obilježava 24 lipnja. Proslava Ivanje započinje prethodni dan, odnosno 23 lipnja, kada se ujedno i obilježava Dan Općine. Dan Općine obilježava se svečanom sjednicom općinskog vijeća s popratnim kulturnim sadržajem uz prisustvo uvaženih gostiju poput gospodarstvenika, političara i akademika s otoka Krka ali i šire. Za Ivanju obilježava i izražava se štovanje prema Sv. Ivanu Krstitelju, mučeniku, iz čega proizlazi i naziv crkvice Sv. Ivana Krstitelja uz staro vrbničko groblje koja je izgrađena u njegovu čast. Proslava Ivanje započinje svečanom pjevanom svetom misom u crkvi Blažene Djevice Marije uz prisustvo brojnih svećenika (Vrbnik danas ima 18 živućih svećenika). Slavlje se nastavlja na Placi Vrbničkog statuta uz nastup VKD-a Frankopan. Posjetitelji Vrbnika ali i mještani mogu uživati u tradicionalnom plesu uz pogaču i čašu Vrbničke žlahtine. Proslava Ivanje nastavlja se u večernjim satima na Trgu škujica gdje gosti Vrbnika mogu uživati u tradicionalnim jelima i delicijama Vrbnika te plesati uz nastup benda.

RAZGON

Prve nedjelje nakon blagdana Sv. Petra i Pavla u Vrbniku se obilježava Razgon, dan završetka mužnje ovaca i njihovo puštanje na slobodnu ispašu. Razgon nema definirani datum (kao Petrova) jer on

može biti dan poslije Petrove (ako je Petrova u subotu). Janjci se odvajaju od ovaca i ovce se tada pošalje na slobodnu ispašu po „dermunima“ (suhozidom obzidani pašnjaci) oko Vrbnika. U Vrbniku se stado svakodnevno ne kontrolira, niti se ovce vodi doma svaku večer. Ovce imaju već njima poznati teritorij na kojem pasu i pastiri ih obilaze, eventualno im nose vodu i zimi sijeno ako padne snijeg. Ovce se češće kontroliraju kada se janje, jer svatko želi znati za koliko mu se stado povećalo, a često treba „pomoći“ ovci da se ojanji. Ako se ovce muzu, onda pastiri odlaze do ovaca i muzu dva puta dnevno (ujutro i uvečer). Znaju se pastiri i udružiti, objediniti stado od dva ili tri vlasnika i musti sve ovce pa tako svatko muze jednom dnevno. Ovce se danas muzu do Razgona, a onda ih se pusti i na „komunadu“ (teritorij koji pastir nema u vlasništvu nego u najmu; komunada je državni ili crkveni teritorij). Razgon je nekada predstavljao i ostavljanje pomuženog mlijeka onome koji je imao ovce u najmu. Nekada nisu svi bili vlasnici ovaca. Ovce i stada (oko 20 glava) nekada su imali imućnije obitelji. Da bi se imalo ovce, trebalo je imati i pašnjake (dermune), a kako su se svi bavili poljoprivredom i stočarstvom, nije se moglo iznajmiti pašnjak. Neke obitelji imale su više zemlje, pa i više pašnjaka. Zato su oni koji su to sebi mogli priuštiti davali stado u najam, za to su dobivali dio mlijeka, a drugi dio pripadao je pastiru koji se brinuo o stadu. Na Razgon vlasnik stada se odricao svojega dijela pomuženog mlijeka u korist pastira i tada je pastir imao ukupnu količinu mlijeka za sebe. Naravno da je tada bilo i manje mlijeka jer su pašnjaci bili pojedeni, a krajem lipnja ili početkom srpnja nije bilo ni previše vode. Pastiri su bili zahvalni vlasnicima stada i pašnjaka na tom daru jer su u nekoliko dana povećali količinu sira za svoju brojnu obitelj. Žene su radile sir od ovčjeg mlijeka i skutu. Od skute su pekli kolač poviticu. Danas se tehnologija proizvodnje sira pojednostavnila. Koriste se forme za sir od inoxa (cijev od inoxa je probušena kako bi sirutka izlazila iz mladog sira; kontrolira se temperatura mlijeka, koristi se kupovna sirutka). Manje promjena doživjela je proizvodnja skute koja se radi od nusprodukta koji je ostao od proizvodnje sira. Sirutka koja je ostala od sira zakuha se na laganoj vatri i kada isplivaju ukrućeni komadići, procijedi se na cjediljku i kroz gazu i pusti 8 sati. Tako ocjeđena skuta se stavi na tanjur. Skuta mora biti dovoljno vlažna, ali i kompaktna na tanjuru i ne presuha. Od tako pripravljene skute može se napraviti povitica. Za poviticu se u skutu stavi 2-3 jaja, naribane limunove korice, dvije žlice šećera, dvije-tri žlice brašna da to poveže, pecilni prašak i peče se u maloj zdjelici jer je ukupna količina mala. Jedna skuta je teška oko >2 kg. Od mladog ovčjeg sira ispeku se presneci. Na razvaljano tijesto okrugla oblika stavi se nadjev od od naribanog svježeg ovčjeg sira, limunove korice, krušnih mrvica, jaja... i oblikuju se prstima košarica od tijesta. Presneci se peku u okruglim formicama i ispečeni pošećere i razrežu na komadiće. Presnec i povitica su tipični vrbenski kolači i ne postoji industrijski nadomjestak za te kolače. Najčešće se peku upravo za Ivanju i Petrovu jer je to štajun od sira, ali i blagdani koje treba obilježiti tradicionalnim gastronomskim delicijama uz čašu vrbničke žlahtine.

DANI VINA OTOKA KRKA - VRBNIK - ZADNJI VIKEND U KOLOVOZU

Održavaju se u Vrbniku od 2004. godine, zadnji vikend u kolovozu. Manifestacija je zamišljena prvenstveno na način da, uz sedam vinara iz Vrbnika i jednog sa otoka Krka, svoja vina svake godine predstave i vinari iz neke druge županije. Prve 2004. godine gosti su bili vinari iz Zagrebačke županije, 2005. iz Sisačko-moslavačke, 2006. iz Bjelovarsko-bilogorske, 2007. iz Koprivničko-križevačke, 2008. iz Dubrovačko-neretvanske, 2009. iz Vukovarsko-srijemske, 2010. iz Krapinsko-zagorske, 2011. iz Primorsko-goranske, a 2012. iz Osiječko-baranjske županije.

Slika 6. Vrbnički vinogradi

Uz vinare, svoje su mjesto našli i ostali proizvođači autohtonih i eko proizvoda. Za razliku od ostalih turističkih mjesta na otoku Krku, u Vrbnik dolaze pretežno domaći i strani izletnici, kako u individualnom tako i u organiziranom aranžmanu (tijekom travnja, svibnja, lipnja, rujna i listopada autobusima sa područja Istre, Kvarnera i unutrašnjosti Hrvatske, a tijekom srpnja i kolovoza brodovima i brodićima iz nama «susjednih» mjesta Crikvenice, Selaca i Novog Vinodolskog). Osim razgledavanja bogatstva kulturne baštine izletnicima je nezaobilazan odlazak u jednu od mnogobrojnih konoba, gdje uz konzumaciju pršuta i sira mogu uživati i u dobroj kapljici, već nadaleko poznate i priznate, Vrbničke žlahtine. Manifestacijom «Dani vina» nastoji se obogatiti turističku ponudu cijelog otoka Krka, pa i šire, izvorno hrvatskim proizvodima, koji su i te kako prihvaćeni i traženi, prvenstveno od stranih, ali i od domaćih gostiju, u obliku suvenira upotrebne vrijednosti. Ovime se stvara mogućnost da se sa tržišta izguraju jeftini suveniri iz uvoza, te da se kao suveniri ponude butelja kvalitetnog ili vrhunskog vina, razne rakije, eko liker, maslinovo ulje, ovčji, kozji ili kravlji sir, med. Sva se događanja održavaju na dva glavna gradska trga, Trgu Škujici i Placi Vrbničkog statuta, gdje se za tu priliku postavlja 20-tak tipiziranih drvenih štandova. U petak i subotu od 11,00 do kasnih večernjih sati degustiraju se vina kod bilo kojeg vinara, a sva buteljirana vina prodaju se po prigodnim cijenama. Poslijepodnevni i večernji sati rezervirani su za kulturno-zabavni program. U suradnji sa Hrvatskom poljoprivrednom komorom iz Rijeke svake se godine organiziraju stručna predavanja za vinare i vinogradare s vrsnim predavačima, te cjelodnevna prezentacija poljoprivredne mehanizacije i opreme za vinarstvo i vinogradarstvo.

Organizator «Dana vina» je Turistička zajednica Općine Vrbnik, a manifestacija se ne bi mogla realizirati bez podrške i financijskog doprinosa Općine Vrbnik, vrbničkih vinara i ugostitelja, te Hrvatske poljoprivredne komore iz Rijeke. Također svoje učešće u manifestaciji iskazuju i iz Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstva turizma, Primorsko-goranske županije, Županije i Turističke zajednice županije iz koje dolaze vinari-gosti i ostali izlagači, Hrvatske turističke zajednice i Turističke zajednice Kvarnera.

KAPARI

Prve tragove društveno-zadruškog života u Vrbniku nalazimo u postojanju brojnih bratovština (brašćina) koje možemo u Vrbniku pratiti od početka 14. stoljeća. Prema crkvenom pravu bratovštine (brašćine, skule) su bile vjerska društva sastavljena od vjernika, osnovana sa svrhom da promiču javno bogoštovlje i kult pojedinih svetaca ili Vjerskih otajstava. Skrbili su za crkve i oltare te službu u njima. Također su pomagale siromašne i bijedne osnivajući vlastite ubožnice (hospitale). Djelili su milostinju siromasima u određene dane i davali potrebnima zajmove uz minimalne kamate. Svaka je bratovština imala svoj statut, knjigu i blagajnički dnevnik, sve pisano glagoljicom – tako su bratovštinske knjige ostavile važnu glagoljsku tradiciju.

Svakako najstarije, najbrojnije i najbogatije vrbničke bratovštine bile su bratovština Svete Marije Vele, vezana uz veliki oltar župne crkve i bratovština sv. Ivana Krstitelja (Kapari), koja i danas postoji. Bratovština sv. Ivana Krstitelja danas ima 30 kapara.

Kapari (po kapuču, kukuljici, kapi na njihovim bijelim haljinama), odnosno Bratovština sv. Ivana Krstitelja, osnovana je 1323 god.. Imala je dvije vrste članova: »bratime« od pobožnosti i tzv. »vladaoce« koji su upravljali bratovštinom i njihovim dobrima.

Gotovo ni jedan Vrbenčan ne odlazi s ovog svijeta bez ispraćaja kapara i skoro ni jedna vrbnička obitelj se od svog pokojnika ne oprašta bez prisutnosti, pomoći i molitve kapara. Bratovština sv. Ivana Krstitelja koja se brinula za istoimenu crkvu, imala je izrazito karitativno-socijalno značenje. Uz svoju

bratovštinsku kuću na Placi, bratovština je 1487. godine osnovala svoj hospicij za nemoćne starce i siromahe. Hospicij se nalazio u blizini crkve sv. Ivana, ispod Škujice. Druga ubožnica sv. Bartula za koju se Bratovština brinula nalazila se na Kovačnici.

Na blagdan Sv. Ivana, zaštitnika Vrbnika, Bratovština je pripremala na Placi objed za sve. Daljnja obveza kapara, kad ju za pokojnika naruče, je Pojubica- molitva koje Bratovština zajedno moli za pokojnika, a kasnije i pojedinačne molitve svakog kapara za tog pokojnika. Oni koji naruče Pojubicu, kaparima daju užinu, a u užinu obavezno spada i kaparski kolač.

Kapari na Veliki petak sudjeluju u procesiji Velikog petka. U procesiji kapari nose dva stara raspela Bratovštine –ispred i iza kapara. Nakon procesije okupljaju se u frankopanskoj Kapeli od Ružarija u župnoj crkvi i pjevaju starodrevne pjesme Božji plač i Pojubicu. Napjev Božji plač pjeva se isključivo na Veliki petak. Bratovština također prima nove članove na Veliki petak.

Napoleonova uprava ukinula je 1811. sve bratovštine, osim izrazito duhovnih ili karitativnih koje su bile bez imovine. U Vrbniku je preživjela jedino Bratovština kapara zbog svog izrazito karitativnog karaktera.

Vrbnička procesija Velikog petka i njezini napjevi Božji plač i Pojubica dio su bogate glagoljske baštine Vrbnika i dio je naše pasionske baštine – pasionska procesija kakve njeguju mnoga mjesta, a svaka je s nekim lokalnim koloritom i posebnošću. Posebnost vrbničke čine kapari i sam Vrbnik sa svom svojom drevnom tradicijom.

RAZVOJNA STRATEGIJA KULTURNOG TURIZMA VRBNIKA

Vrbnik u razvojno strateškim dokumentima

GLAVNI PLAN RAZVOJA TURIZMA KVARNERA

Strateške smjernice za razvoj turizma na području otoka Krka razrađuju se u dokumentu Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije, Destinacija Krk kojim su postavljeni sljedeći dugoročni ciljeva razvoja turizma na ovome području, a to su:

- promjena i unapređenje smještajnih kapaciteta;
- dodatne vrijednosti turističkih usluga;
- povećanje kvalitete smještaja na 3 i 4 zvjezdice;
- 8-9 mjeseci aktivnog poslovanja;
- privlačenje novih tržišnih segmenata;
- valorizacija autentičnih ruralnih sadržaja i cjelina;
- destinacijski menadžment;
- integralna kvaliteta destinacije.

Glavni plan utemeljen je na SWOT analizi koja je prepoznala sljedeće rezultate.

PREDNOSTI	NEDOSTACI
<i>Klima Prirodna i kulturno-povijesna baština Turistička tradicija Bogatstvo različitosti Geoprometni položaj Većim dijelom dobro očuvan okoliš Visoka razina sigurnosti Dostupnost morem, kopnom, zrakom Prepoznatljivost na tržištima Blizina emitivnih tržišta Pozitivan stav domaćeg stanovništva prema razvoju turizma Gastronomija Strateška dokumentacija i planovi Obrazovne institucije za kadrove u turizmu</i>	<i>Nedovoljno diferencirana ponuda Prevladava tradicionalni proizvod "sunce i more" Izražena sezonalnost Prometni problemi – zračna luka, povezanost otoka s kopnom, lokalni promet, parkirališta Nedovoljna turistička opremljenost Menadžment destinacije Privatizacija i dokapitalizacija velikih turističkih gospodarskih subjekata Izostanak poznatih brandova</i>
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<i>Novi turistički proizvodi Selektivni oblici turizma Osvajanje novih tržišta Održivi razvoj Valorizacija zaleđa i Gorskog kotara Mogućnost cjelogodišnjeg poslovanja Privlačenje gostiju veće platežne moći Bolja pozicioniranost na tržištima Promocija lokalnog kulturnog identiteta Povećanje i proširenje zaštićenih područja prirode Integralna kvaliteta destinacije Partnerstvo</i>	<i>Konkurencija ostalih hrvatskih priobalnih destinacija (Istra, Dalmacija) Otvaranje novih destinacija Potencijalno zagađenje Vizualno zagađenje prostora Prekomjerna izgradnja (apartmani) Konfliktnost razvojnih opcija Turbulentno i nepredvidljivo okruženje</i>

Izvor: prilagođeno prema Glavnom planu razvoja turizma Primorsko-goranske županije

Kao temeljni problemi u području turizma na razini Županije identificirani su:

- struktura smještajnih kapaciteta,
- destinacijski menadžment,
- izražena sezonalnost,
- nedostatan razvijena infrastruktura,
- nedovoljna prepoznatljivost.

Uz uočene probleme na razini županije na turizam Kvarnera reflektiraju se problemi koji su prisutni na razini Republike Hrvatske, a posebno se može izdvojiti: privatizacija; administrativno – birokratski aparat; te pogrešan razvojni model ukupnog gospodarstva koji se temelji na trgovini, potrošnji i uvozu.

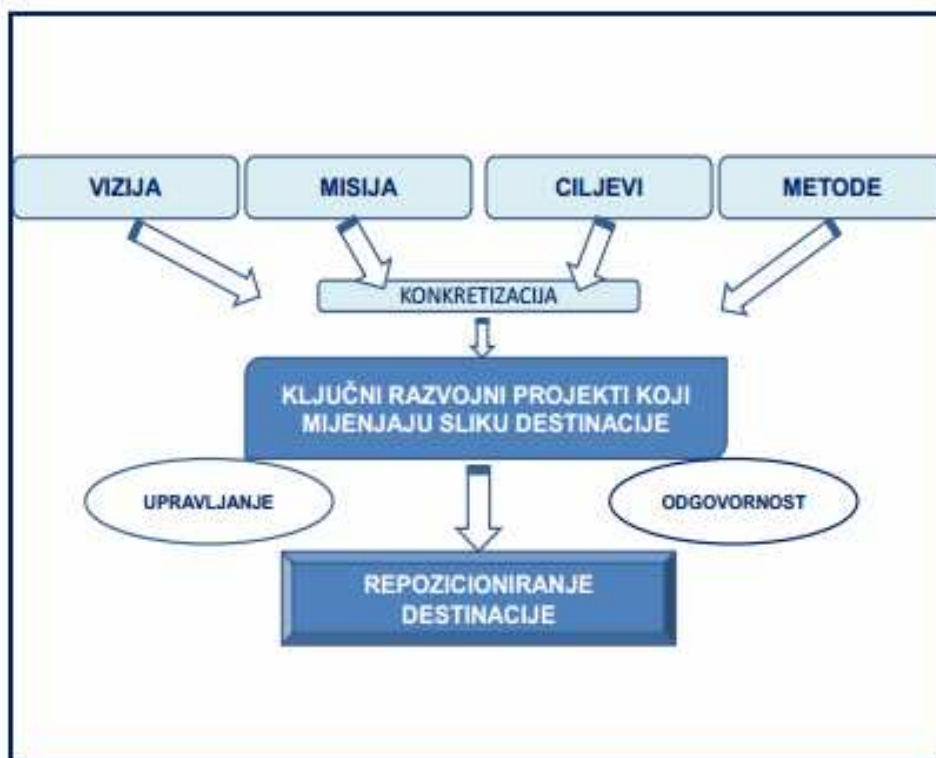
Poželjan model razvoja bio bi:

- proizvodnja, izvoz, investicije i zapošljavanje;
- bolja umreženost znanja i ideja u javnom i turističkom sektoru, te
- riješeni imovinski i pravni odnosi.

Kao posljedica svih navedenih kretanja i pojavnosti, te subjektivnih slabosti mogu se istaknuti slijedeći aspekti koji determiniraju realizaciju ranijeg modela razvoja:

- nepostojanje pravog turističkog proizvoda
- turizam Kvarnera se nije repositionirao (prepoznatljivost)
- komparativne prednosti nisu se u dovoljnoj mjeri pretvorile u konkurentske prednosti

Slika 7. Prikaz metodološkog pristupa u pripremi razvojnog projekta

Temeljem analize s konkurentskim destinacijama, utvrđena su područja u kojima se procjenjuje potencijalno najviša razina konkurentnosti Kvarnera na turističkom tržištu u budućem periodu:

- destinacija zdravlja
- destinacija povijesti i tradicije
- destinacija događaja (poslovni događaji i sastanci)
- destinacija sporta i rekreacije (mreža biciklističkih i pješačkih staza)

Kao ključni projekti podrške realizaciji **destinacije povijesti i tradicije** izdvajaju se:

- Mali povijesni gradovi
- Putevi Frankopana
- Zvončari
- Torpedo
- Apoksiomen
- Glagoljaštvo
- Ruralne kuće – tradicijsko graditeljstvo
- Nematerijalna baština

Općina Vrbnik lako se može prepoznati kao destinacija povijesti i tradicije jer od osam navedenih karakteristika kao destinacija ima pet navedenih značajki (istaknutih podebljanim tekstom).

Slika 8. - Kriteriji za definiranje tržišnih niša i razvojnih projekata prema Glavnom planu razvoja turizma na Kvarneru

Kriterij	Obrazloženje
REPOZICIONIRANJE KVARNERA	Prilikom odabira projekata vodi se računa da realizacija navedenih projekata doprinosi predviđenom repositioniranju Kvarnera na turističkom tržištu.
DOPRINOS KONKURENTNOSTI TURIZMA KVARNERA	U segmentu odabranih razvojnih projekata na temelju provedene analize raspoloživih resursa i stanja na konkurentskim tržištima procjenjuje se mogućnost značajnog doprinosa rastu konkurentnosti Kvarnera, te jačanju atraktivnosti na turističkom tržištu.
MULTIPLIKATIVNI EFEKTI NA GOSPODARSTVO PGŽ	Turizam se sagledava kao sastavnicu gospodarskog i društvenog razvoja Primorsko-goranske županije. Gospodarski učinci stoga se ne prate samo u segmentu turizma, već i u mogućnostima koje realizacija ovih projekata otvara poslovnim subjektima u izravno ili neizravno povezanim djelatnostima.
OPĆE DRUŠTVENI ZNAČAJ – VIŠA KVALITETA ŽIVOTA STANOVNIŠTVA	Važan kriterij za odabir projekata je njihova opće društveni značaj i doprinos koji daju povećanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Prag rentabilnosti stoga se procjenjuje uvažavajući da će se značajan segment posjete odnositi i na lokalno stanovništvo. Time se smanjuje rizik za investiciju, te opravdava djelomična involviranost lokalne zajednice (županije, grada, općine) u realizaciju projekta (u okviru javno-privatnog partnerstva).
PODRŽAVAJU TURISTIČKE PROIZVODE I TRŽIŠNE NIŠE KOJE IMAJU RAZVOJNU PERSPEKTIVU	Promjene u trendovima turističke potražnje, kako one već prisutne, tako i očekivane, podržavaju razvoj ovih turističkih proizvoda. Stoga su definirane tržišne niše procijenjene kao razvojno perspektivne i vrijedne daljih ulaganja.

Izvor: Autori

STRATEŠKI MARKETINŠKI PLAN TURIZMA KVARNERA

Otok Krk je, uz otok Cres, najveći otok na Jadranu (405 km²). Blizina, povezanost mostom te stoga laka dostupnost iz kontinentalne Hrvatske i sa velikih srednje-europskih emitivnih tržišta, ugodna i blaga mediteranska klima kao i razvedenost obale s prirodnim šljunčanim i pješčanim plažama, uključujući 14 plaža s 'Plavom zastavom', važni su faktori atraktivnosti Krka. Svakako ovdje valja istaknuti i mnogobrojne kulturne spomenike koji svjedoče o krčkoj antičkoj povijesti, o otoku kao uporištu glagoljaške kulture u slavenskom svijetu te o ostavštini moćnih krčkih knezova Frankopana. Sedam povijesnih otočkih kaštela danas su administrativne jedinice, uključujući grad Krk i općine Omišalj, Malinsku, Punat, Bašku, Vrbnik i Dobrinj.

Otok Krk poznat je, a danas turistički sve privlačniji i po otočkoj tradiciji maslinarstva, vinarstva (poznata i priznata 'Vrbnička žlahtina') te kulinarsva (janjetina, šurlice, pršut, sir i med). Krčko ekstra djevičansko maslinovo ulje svrstava se među najkvalitetnijim uljima na svijetu. Općenito, može se reći da je otok Krk svojevrsan 'pionir' među turističkim središtima na Jadranu u uključivanju autohtonih poljoprivrednih proizvoda u turistički ponudu.

Turistički proizvodi s kojima otok Krk danas nastupa na tržištu uključuju:

Proizvodi	Raspoloživost	Razvijenost	Važnost	Potencijal
Sunce i more Brojne sljunčane i pješčane plaže, osobito Baška; 14 'Plavih zastava'	■	■	■	■
Kulturni turizam Glagoljaštvo; kneževi Frankopani; akropolna naselja; manifestacije	■	■	■	■
Nautički turizam Marina Punat (800 vezova u moru; 400 na kopnu); charter; manifestacije;	■	■	■	■
Ronjenje 14 ronilačkih centara; škole ronjenja; neuobičajene lokacije (špilja Vrbnik, plućina Tenki, olupina Peitastis)	■	■	■	■
Biciklizam 2 tematske otočke staze (2 i 5 sati)	■	■	■	■
Planinarenje i hodanje Mreža od oko 300 km planinarskih staza različite duljine i stupnja težine	■	□	■	■
Kongresni turizam Kongresni hotelski kapaciteti	□	□	□	■
Zdravstveni turizam/wellness Wellness centri u hotelima; ljekovito blato	□	□	□	■
Eno-gastro turizam Restorani i konobe; Vinarije i kušaonice; Autohtoni proizvodi (šurlice i Vrbnička žlahtina)	■	□	□	■

Legenda:	Raspoloživost	Razvijenost	Važnost	Potencijal
	■ visoka	■ Potpuno razvijen proizvod	■ Primarna atrakcija	■ Visok
	■ srednja	■ Razvijen	■ Sekundarna atrakcija	■ Srednji
	□ niska	□ Djelomično razvijen	□ Tercijarna atrakcija	□ Nizak

Izvor: Strateški marketinški plan turizma Kvarnera

Profil posjetitelja

Tipični posjetitelj otoka Krka:

- Srednje dobi, srednje obrazovan i srednje platežne moći;
- Dolazi s partnerom ili s obitelji;
- Informira se temeljem vlastitog iskustva;
- Dolazi automobilom i aktivniji je od prosjeka;
- Troši manje od prosjeka na Kvarneru.

Demografski profil: Posjetitelji otoka Krka pretežito su srednje dobi, odnosno 64% pripada generaciji 'X' (28 do 47 godina) i oko petine 'baby boomer' generaciji (48 do 64 godine). Najveći broj posjeta je onih u društvu partnera (43%), a po brojnosti slijedi dolazak u krugu obitelji (39%).

Višu školu i fakultet ima oko polovice turista, a znatan je udio onih sa završenom srednjom školom (44%). Većina gostiju je srednje platežne moći te je više od polovice gostiju u kategoriji onih s 1500-3000 Eura mjesečnih primanja kućanstva.

Izvori informacija: Za najveći broj gostiju osnovni izvor informacija o otoku Krku je vlastito prijašnje iskustvo (43%), a zatim mediji (brošure, oglasi i plakati), dok je Internet korišten manje od prosjeka Kvarnera.

Obilježja putovanja: Dominantan udio gostiju dolazi na Krk automobilom i automobilom s kamp kućicom (ukupno 83%). Više od dvije trećine gostiju dolazi samostalno (68%), a oko jedne trećine posredstvom agencije. Agencije se najčešće koriste za posredovanje u smještaju.

Motivi dolaska i aktivnosti: Velik dio gostiju su 'novi gosti' koji ovdje dolaze prvi put (44%), a nešto više od trećine je u drugom posjetu. Dominantni motivi dolaska tijekom ljeta su odmor i zabava (natprosječno izražen motiv). Gosti su ovdje aktivniji od prosjeka, uz plivanje i kupanje te odlazak u ugostiteljske objekte, šetnje i posjet lokalnim zabavama kao glavnim aktivnostima. Više od 70% odlazi na izlete, na ples, koncerte i izlete u NP.

Potrošnja na putovanju: Prosječna dnevna potrošnja iznosila je 44 Eura po osobi što je niže od prosjeka na Kvarneru (46 Eura). Najveći je dio (59%), iako manje od prosjeka za Kvarner, potrošeno na ugostiteljske usluge smještaja, hrane i pića, dok se na sport, rekreaciju, izlete (22%) trošilo više od prosjeka.

Razvojne potrebe Vrbnika u cilju razvoja turizma

Oba navedena dokumenta, Glavni plana razvoja turizma Kvarnera i Strateški marketinški plana Kvarnera, pružaju cjelovitu i nedavnu analizu stanja i razvojnih perspektiva turističkog sektora u regiji. Iako ne postoji potreba za posebnim analizama za sam Vrbnik, Općina će u vrlo kratkom vremenu morati pripremiti svoje marketinške planove za Vrbnik kao turističku destinaciju.

Statistički podaci jasno pokazuju kako je Općina Vrbnik trenutno najslabija po turističkim rezultatima na otoku Krku, u smislu broja gostujućih turista. To i ne čudi, budući da Općina Vrbnik ne može ponuditi nautičke i druge morske sadržaje turističke ponude u istoj mjeri kao i druge destinacije na otoku. Turisti koji su u potrazi za "suncem i morem", vjerojatno Vrbnik ne odabiru kao svoje primarno odredište.

Kao što će biti opisano u sljedećim poglavljima, Općina Vrbnik ima potencijal za privlačenje druge vrste turista, koju su u potrazi za nešto više sadržaja nego li su samo sunce i more. Suvremeni turistički nomadi pored adekvatnog smještaja traže aktivan odmor, a to je uz sport i rekreaciju upoznavanje autohtonog načina življenja, kulture i prehrane destinacije koju su izabrali za svoj odmor. A upravo Vrbnik sa svojim tradicionalnim načinom življenja i bogatim kulturnim naslijeđem mediteranskog i srednjeeuropskog ozračja koji se ogleda u brojnim tragovima privlači suvremenog turista. Svako stoljeće i svaki naraštaj ostavilo je ovdje neko svoje obilježje u vidu materijalne i duhovne kulture.

Najveći izazov za Općinu Vrbnik je unaprijediti ekonomski prosperitet njezinih stanovnika. Najbolji pristup zato je razvoj na vlastitim snagama, jer se tako istovremeno smanjuju postojeće slabosti. Najveće razvojne snage leže u poljoprivredi, osobito vinogradarstvu s naglaskom na proizvodnji vina, te kulturno-povijesna baština. Očite slabosti, s druge strane su nedostatak stručnih ljudi i organizacijskih kapaciteta, za razvoj, kao i za marketing.

Središnje razvojne potrebe Općine Vrbnik prepoznaju se kroz:

- unapređenje svih usluga u turizmu u pogledu kvalitete i raznovrsnosti usluga za turiste sa zahtjevima visoke kvalitete, kao i stvaranja uvjeta za turizam tijekom cijele godine;
- unapređenje kulturne ponude u cilju prezentiranja Vrbnika kao turističke destinacije povijesti i tradicije (putovi Frankopana, glagoljaštvo, Kapari, Ivanja, Razgon, arheološka istraživanja i dr.);

- pokretanje procesa revitalizacije dijela stambenog fonda (obnova tradicijskog graditeljstva) u kulturno-povijesnoj cjelini prenamjenom u smještajne turističke kapacitete;
- premještanje prostora i pogona Poljoprivredne zadruge Vrbnik, kao i prenamjena prostora bivše Tvornice tekstila „Vrbenka“ u poduzetničku zonu izvan naselja, a na tom prostoru izgradnja Centra za prezentaciju vrbničkih vina uz druge turističke sadržaje;
- uređenje vrbničke luke uz prilagodbu za prijem i privez manjih plovila kako bi prihvatili turiste koji na taj način žele posjetiti Vrbnik;
- razvoj ljudskih resursa i institucionalnih struktura za (a) pripremu i realizaciju projekata razvoja i (b) upravljanje turističkom destinacijom Vrbnika.

Sve navedene potrebe ne mogu se riješiti od jednom, iz financijskih razloga, ali i zbog toga što Općina Vrbnik ima ograničene organizacijske sposobnosti. Dakle, sljedeća poglavlja opisuju tek prve korake u procesu okretanja Općine Vrbnik u uspješniju turističku destinaciju.

Vizija i misija Vrbnika kroz prizmu razvoja turizma

VIZIJA

Do 2020. Vrbnik će se kao turistička destinacija razlikovati od drugih na otoku Krku: po vrhunskoj kvaliteti smještaja, vrhunskoj kulinarskoj ponudi, kao i po vrhunskoj i raznolikoj turističkoj ponudi usmjerenu na well-to-do turiste. Vinogradarstvo i vinarstvo biti će integrirano u turističku ponudu kroz kulturnu baštinu i tradiciju Vrbnika. Usluge u turizmu pružat će se tijekom cijele godine na temelju dobro promišljene atrakcijske osnove koja će biti profesionalnim marketinškim metodama prezentirana tržištu. Zahvaljujući takvoj strategiji razvoja ostvarit će se puna zaposlenost stanovništva, te kontinuirani razvoj poljoprivrednog i turističkog sektora.

MISIJA

Kontinuirano poboljšanje kvalitete života i rada ljudi na području Općine racionalnim i kvalitetnim djelovanjem lokalne samouprave i njenih ustanova razvijati će općinu kao ugodnu i poželjnu sredinu, te upravljanjem javnim dobrima stvarati pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva s ciljem zadovoljavanja potreba svih žitelja Općine.

SMJERNICE ZA PROJEKT RAZVOJA KULTURNOGA TURIZMA OPĆINE VRBNIK

Ciljevi i rezultati projekta

Opći cilj projekta je pridonijeti razvoju turizma na otoku Krku, a time i Hrvatskoj, kroz poboljšanje kvalitete turističkih usluga tijekom cijele godine.

Posebni cilj (svrha) projekta je pretvoriti kulturno-povijesnu cjelinu Vrbnika u visoko kvalitetno turističko odredište utemeljeno na kulturnoj baštini, podizanjem vizualne i strukturne kvalitete infrastrukture i objekata, podizanjem količine i kvalitete turističkih usluga, uključujući smještaj, te jačanjem kapaciteta za upravljanje projektima i upravljanje destinacijom.

Nakon provedbe projekta očekujemo ostvarenje sljedećih rezultata:

REZULTATI	INDIKATORI
Organizacija za upravljanje projektima/ turističkom destinacijom osnovana i funkcionalna	Jedan stručnjak i jedan administrativni suradnik za organizaciju upravljanja projektima zaposlen do rujna 2014.
	Uloge, zadaci i odgovornosti organizacije za upravljanje destinacijom definirani i usvojeni, do svibnja 2015.
	Dodatna 2-3 stručnjaka i administrativna suradnika biti će zaposlena u organizaciji za upravljanje turističkom destinacijom, do travnja 2016.
	Zaposlenici će biti obrazovani o upravljanju turističkom destinacijom do prosinca 2016.
	Promotivni materijali, internetske stranice biti će uspostavljene do prosinca 2017.
	Vrbnik će sudjelovati na najmanje 4 turistička sajma do prosinca 2017.
Kulturno-povijesna cjelina općine Vrbnik obnovljena	Radovi obnove ulica i podzemne infrastrukture biti će završeni do listopada 2017.
	Pročelje javnih i sakralnih građevina biti će obnovljeno do ožujka 2017.
Disperzirani hotel Vrbnik osnovan i funkcionalan	Oko 800 m ² u građevinama u vlasništvu Općine biti će obnovljeno za potrebe hotela do ožujka 2017
	Pročelja građevina u vlasništvu Općine biti će obnovljeno do ožujka 2017.
	Namještaj i oprema biti će nabavljeni i postavljeni u okviru opremanja dijela hotela u javnom vlasništvu do ožujka 2017.

	10 prijava privatnih vlasnika biti će podneseno za obnovu/opremanje smještajnih kapaciteta do prosinca 2015.
	Dodatni 10 prijava za obnovu/opremanje podnijeti će privatni vlasnici do prosinca 2016.
	Dodatni 10 prijava za obnovu/opremanje podnijeti će privatni vlasnici do prosinca 2017.
	Organizacija za upravljanje hotelom biti će uspostavljena i funkcionalna do prosinca 2016.

Relevantnost projekta

Relevantnost projekta, prema kriterijima Europske unije, čine:

- usuglašenost sa lokalnom, regionalnom i nacionalnom strategijom razvoja,
- do koje mjere projekt zadovoljava potrebe ciljane skupine (stanovnika i posjetitelja Vrbnika),
- donosi dodatnu vrijednost u smislu partnerstva, primjene najbolje prakse EU, inovacije, zaštitu okoliša, uključivanje ranjivih skupina i ravnopravnosti spolova.

Mnoge studije i strategije su razvijene u posljednjih nekoliko godina i to na mnogim razinama, koje su utvrdile ciljeve razvoja turizma u EU, u Hrvatskoj, u Primorsko-goranskoj županiji, na Kvarneru i na otoku Krku. Bez ponavljanja pojedinosti tih strategija, možemo reći kako se ovaj projekt u potpunosti razvija u skladu sa tim ciljevima.

Obuhvat projekta

Projekt je usmjeren isključivo na područje kulturno-povijesne cjeline Vrbnika koje je omeđeno gradskim zidinama. Projekt čine sljedeće sastavnice odnosno komponente:

- uspostava organizacije za upravljanje projektom, a potom destinacijom;
- obnova kulturno-povijesne cjeline i njezine infrastrukture sa nužnim arheološkim istraživanjima, koja obuhvaća:
  - obnovu svih ulica i trgova uz nužna arheološka istraživanja te ugradnju podzemne infrastrukture (voda, kanalizacija, struja, telefon itd),
  - obnovu pročelja javnih građevina unutar kulturno-povijesne cjeline uključenih u projekt,
  - završetak obnove pročelja sakralnih objekata;
- uspostava disperziranog hotela kroz model javno privatnog partnerstva, što obuhvaća:
  - obnova i opremanje građevina u vlasništvu Općine Vrbnik (neiskorišteni)
  - obnova i opremanje građevina u privatnom vlasništvu (nekorištene – na slici označene žuto + građevine sa privatnim smještajem koje uđu u sastav disperziranog hotela)
  - osnivanje i razvoj organizacije za hotelski menadžment.

Tri gore navedene komponente su opisane detaljnije u daljnjem tekstu. Važno je naglasiti kako je svaka komponenta neophodna kako bi se zajamčio uspjeh projekta u cjelini. Drugim riječima,

kvaliteta, izvedivost i održivost projekta bili bi ugroženi ako se ne bi sve planirane aktivnosti u ovom dokumentu provele.

KOMPONENTA 1 – USPOSTAVA ORGANIZACIJE ZA UPRAVLJANJE PROJEKTOM I DESTINACIJOM

Uspostava profesionalne organizacije je najvažniji preduvjet za uspjeh projekta. Za dobro razumijevanje, ideja je da se uspostavi ovu organizaciju što je prije moguće, tako da se što više poslova na pripremi projekta mogu povjeriti toj organizaciji. Polako i postupno, organizacija će se promijeniti, prvo u projektnom timu koji će profesionalno organizirati, upravljati, nadzirati i pratiti stvarnu provedbu projekta (građevinsku realizaciju, isporuku opreme, isporuku tehničke pomoći i obuku), a nakon toga na visokoj razini postati organizacija za destinacijski menadžment koja će biti u stanju osigurati održivost projekta.

Danas suradnja u području turizma, odnosno marketinga, postoji i funkcionira na razini otoka Krka, s tim da je orijentiran na standardnu prodaju "sunca i mora". Upravo zbog takve orijentacije Vrbnik bilježi najniži broj posjetitelja i noćenja na Krku.

Vrbnik se treba razvijati u turističku destinaciju za klijente sa zahtjevima visoke kvalitete. Takav pristup i razvoj u konačnici donijeti će i veće prihode. To zahtjeva osnivanje organizacije koja će:

- biti sposobna marketinški definirati Vrbnik kao turističku destinaciju;
- ostvariti marketing destinacije u tijesnoj suradnji s drugim organizacijama na otoku Krku;
- moći djelovati kao prva točka kontakta za turiste s visokim očekivanjima, i osigurati im odgovarajući smještaj i usluge;
- biti sposobna redovito vrednovati kvalitetu turističkih objekata, te dovoljno snažna i ustrajna na poboljšanju kvalitete privatnih i javnih usluga;
- osigurati kontinuiranu inovaciju u Vrbniku kao destinaciji kroz mobilizaciju javnih i privatnih subjekata.

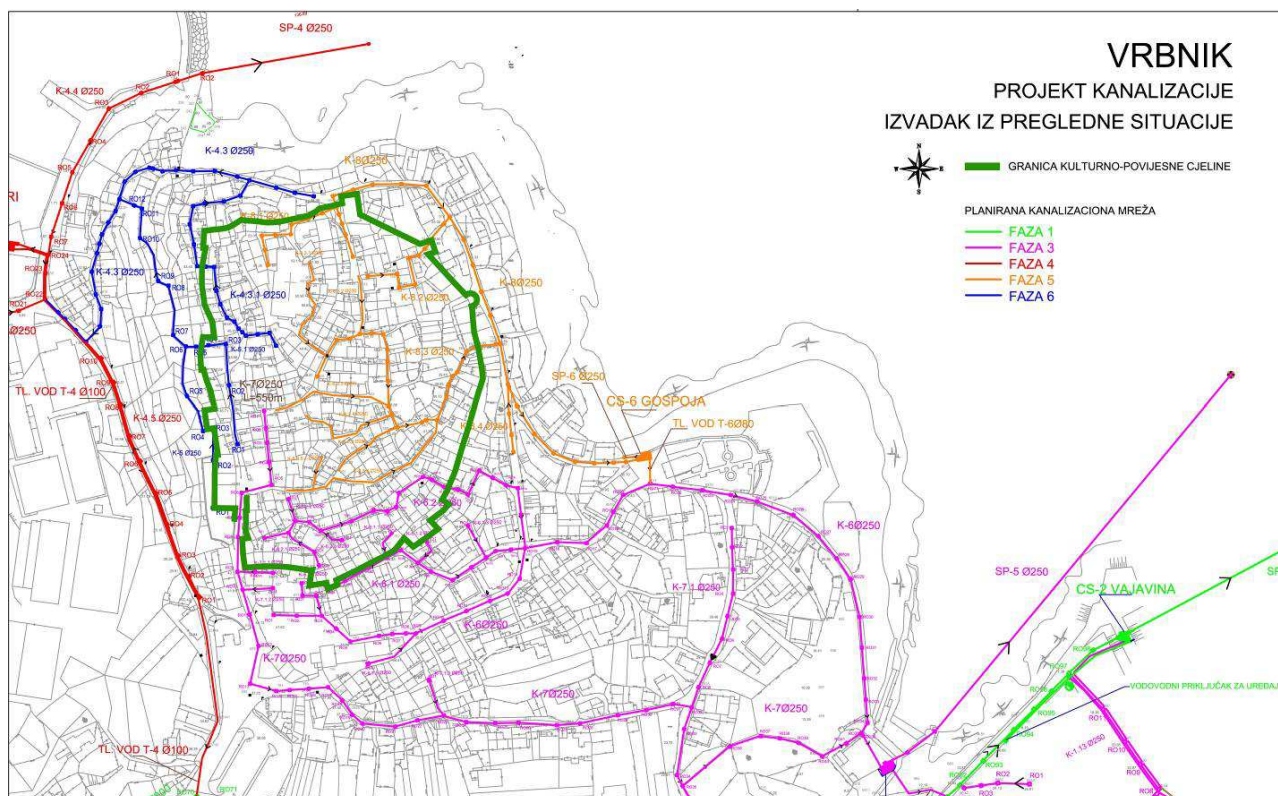
KOMPONENTA 2 – OBNOVA KULTURNO-POVIJESNE CJELINE OPĆINE VRBNIK

Ova komponenta obuhvaća sve aktivnosti vezane za pripremu i provedbu investicija u javne nekretnine. To varira od ulaganja u zgrade i pročelje, kroz ulaganja u ulice, vodoopskrbu, prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda, opskrbe električnom energijom, komunikacijske infrastrukture, i opskrbe plinom ako je relevantno.

Obnova svih ulica i trgova te ugradnja podzemne infrastrukture

Ulice i putevi u kulturno-povijesnoj cjelini Vrbnika su najvećim dijelom u lošem stanju. Međutim, ulice Vrbnika predstavljaju tipičnu dobro očuvanu srednjovjekovnu infrastrukturu koja mora biti vraćena u prvobitno stanje, koristeći materijale koje su isti ili slični originalu, ne samo zato što to predstavlja zahtjev nadležne konzervatorske službe Ministarstva kulture, već i stoga što će se tako pridonijeti ukupnoj kulturnoj vrijednosti te istovremeno povećati turistička atraktivnost Vrbnika.

Kad se poduzimaju takvi zahtjevni radovi, logično je i učinkovito iskoristiti tu prigodu za obnovu i instalaciju suvremene podzemne infrastrukture. Novu podzemnu infrastrukturu činit će vodovod, kanalizacija, telefon i struja. Time će se ujedno izbjeći potreba za naknadnim intervencijama po ulicama i trgovima u bliskoj budućnosti.

U okviru planiranih zemljanih radova poštujući propisane konzervatorske uvjete provest će se nužna arheološka istraživanja. Stoga će projekt uključiti i arheološka istraživanja, te predvidjeti njihove troškove i vrijeme potrebno za njihovo obavljanje.

Procjena troškova predstavljenih u tablici kalkulirana je na temelju procjene dužine ulične mreže u kulturno-povijesnoj cjelini, troškova izvođenja opločenja ulica kamenom (kamenim pločama postojećeg kamena, novo nabavljenog kamena i tradicionalnim opločenjem oblucima-tzv. kogulima) sa svim potrebnim predradnjama uključujući arheološki nadzor.

Razvod mreže uključen u kalkulaciju obuhvaća (prema projektu kanalizacije): plava faza 659m, narančasta faza 1010m i ljubičasta (magenta) faza 1448m, što ukupno iznosi 3117 dužnih metara.

	OBJEKT	DUŽINA POLAGANJA (M)
1	INFRASTRUKTURA	3117.00
	kanalizacija i oborinske vode	
	vodovod	
	elektroinstalacija	
	optički kabel	
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA

DOKUMENT O DEFINIRANJU PROJEKTA RAZVOJA KULTURNOGA TURIZMA OPĆINE VRBNIK

1	ARHEOLOGIJA	480,018.00 kn
	cijena arheološkog nadzora	
2	PROJEKTNNA DOKUMENTACIJA	1,000,000.00 kn
	geodetski projekt	
	projekt vodovoda	
	projekt elektroinstalacija	
	projekt telekomunikacija	
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	83,451,129.30 kn
	građevinski i obrtnički radovi	83,451,129.30 kn
4	NADZOR	1,342,898.36 kn
SVEUKUPNO		85,794,027.66 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	280,018.00 kn

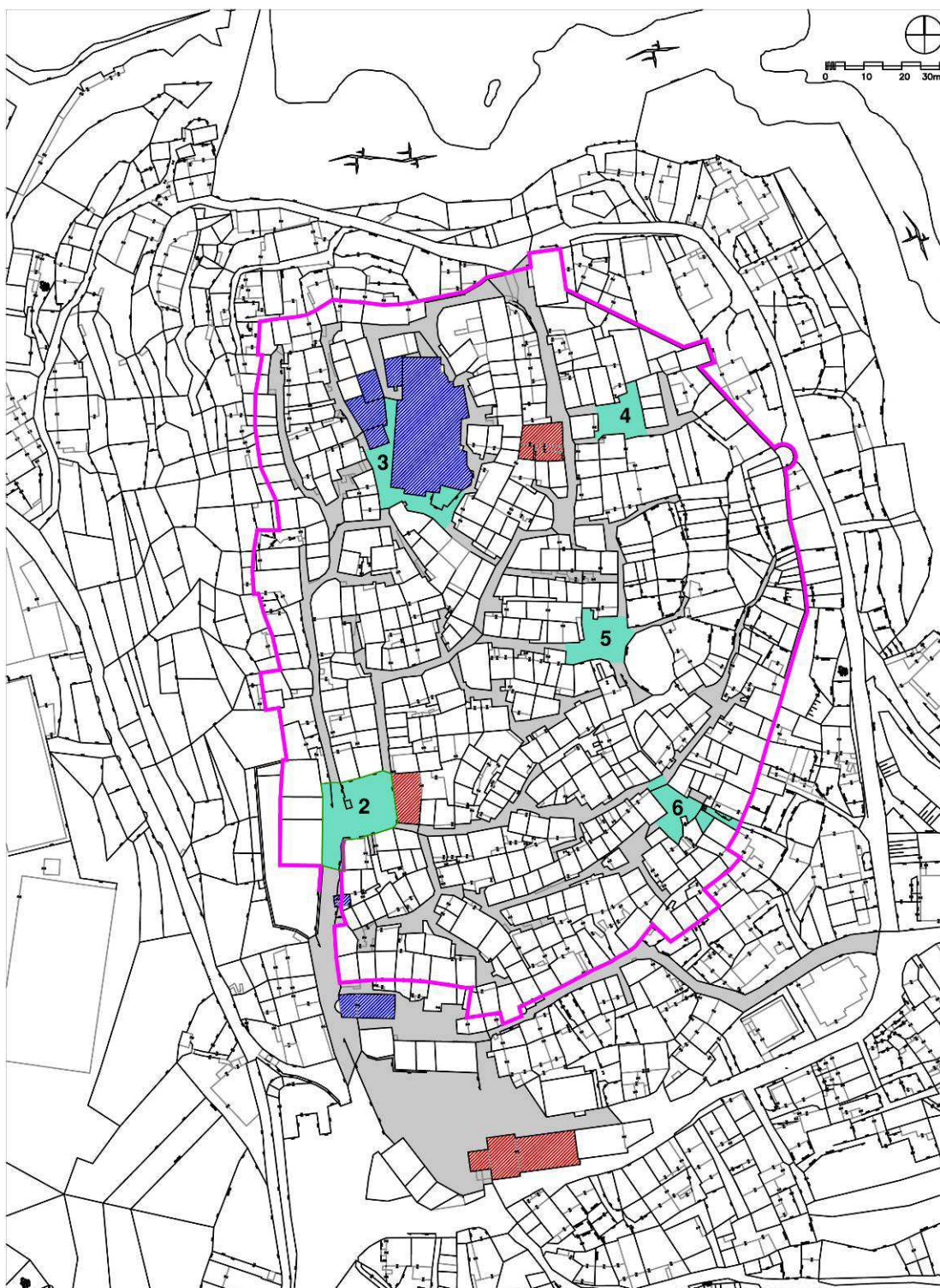
Troškovi uređenja trgova: Place, Trga ispred crkve, Male Place, Opjice i Trga kralja Zvonimira predviđaju, osim uređenja hodne plohe, promišljanje njihovog vizualnog identiteta i namjene unutar povijesne jezgre.

Unutar kalkulacije predviđeni su isti radovi kao i za uređenje ulica. Na trgovima se također predviđaju i arheološka istraživanja jer se na tim mjestima očekuju nalazi važni za kulturnu povijest Vrbnika koji će svojom prezentacijom dodatno pridonijeti afirmaciji i stvaranju nove vrijednosti povijesne jezgre Vrbnika.

Troškovi održavanja odnose se na troškove unutar jedne kalendarske godine, mada se predviđa da unutar prvih pet godina od završetka radova neće biti potrebni.

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M2)
2	PLACA	296.95
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	114,325.75 kn
2	PROJEKTNNA DOKUMENTACIJA	37,155.87 kn
	Glavni projekt	25,723.29 kn
	Izvedbeni projekt	11,432.58 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	457,303.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	457,303.00 kn
4	NADZOR	9,146.06 kn
SVEUKUPNO		617,930.68 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	45,730.30 kn

	JAVNA NAMJENA	2	PLACA
	SAKRALNA NAMJENA	3	TRG PRED CRKVOM
	TRGOVI	4	MALA PLACA
	ULIČNA MREŽA	5	OPIJICA
		6	TRG KRALJA ZVONIMIRA
			GRANICA ZONE ZAŠTITE KULTURNO-POVIJESNE CJELINE VRBNIKA VRBNIČKE ZIDINE

Slika 9. Građevine i prostori obuhvaćeni obnovom u komponenti 2.

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
3	TRG ISPRED CRKVE	242.58
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	93,393.30 kn
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	30,352.82 kn
	Glavni projekt	21,013.49 kn
	Izvedbeni projekt	9,339.33 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	373,573.20 kn
	građevinski i obrtnički radovi	373,573.20 kn
4	NADZOR	7,471.46 kn
SVEUKUPNO		504,790.79 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	37,357.32 kn

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
4	MALA PLACA	127.31
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	49,014.35 kn
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	15,929.66 kn
	Glavni projekt	11,028.23 kn
	Izvedbeni projekt	4,901.44 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	196,057.40 kn
	građevinski i obrtnički radovi	196,057.40 kn
4	NADZOR	3,921.15 kn
SVEUKUPNO		264,922.56 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	19,605.74 kn

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
5	TRG OPJICA	147.00
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	56,595.00 kn
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	18,393.38 kn
	Glavni projekt	12,733.88 kn
	Izvedbeni projekt	5,659.50 kn

DOKUMENT O DEFINIRANJU PROJEKTA RAZVOJA KULTURNOGA TURIZMA OPĆINE VRBNIK

3	GRAĐEVINSKI RADOVI	226,380.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	226,380.00 kn
4	NADZOR	4,527.60 kn
SVEUKUPNO		305,895.98 kn

5	RADOVI ODRŽAVANJA	22,638.00 kn
---	-------------------	--------------

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M ²)
--	--------	----------------------------------

6 TRG KRALJA ZVONIMIRA 159.25

R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	61,311.25 kn
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	19,926.16 kn
	Glavni projekt	13,795.03 kn
	Izvedbeni projekt	6,131.13 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	245,245.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	245,245.00 kn
4	NADZOR	4,904.90 kn
SVEUKUPNO		331,387.31 kn

5	RADOVI ODRŽAVANJA	24,524.50 kn
---	-------------------	--------------

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M ²)
--	--------	----------------------------------

7 UREĐENJE ULICA (nakon polaganja infrastrukture) 2421.00

R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	932,085.00 kn
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	180,927.63 kn
	Glavni projekt	209,719.13 kn
	Izvedbeni projekt	93,208.50 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	3,728,340.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	3,728,340.00 kn
4	NADZOR	74,566.80 kn
SVEUKUPNO		4,915,919.43 kn

5	RADOVI ODRŽAVANJA	372,834.00 kn
---	-------------------	---------------

Rekapitulacija radova na obnovi ulica i trgova u kulturno povijesnoj cjelini Vrbnika

R. BR.	OBJEKT	VRIJEDNOST RADOVA kn
1	Infrastruktura	85,794,027.66
2	Placa	617.930,68
3	Trg ispred crkve	504.790,79
4	Mala placa	264.922,56
5	Trg Opjica	305.895,98
6	Trg kralja Zvonimira	331.387,31
7	Uređenje ulica nakon polaganja infrastrukture	4,915,919.43
UKUPNO		90.709.947,43

Obnova pročelja javnih građevina unutar kulturno-povijesne cjeline

Tablica i prikaz koji slijedi prikazuje sve javne zgrade u projektnom području, u kulturno-povijesnoj cjelini Vrbnika. Pročelja svih tih građevina zahtijevaju obnovu, čime bi se vratio njihov izvorni i povijesni izgled, što bi istovremeno bitno unaprijedilo stanje kulturno-povijesne cjeline i njezine turističke atraktivnosti. Predviđaju se novi nalazi koji će stvoriti novu vrijednost unutar povijesne jezgre. Također se očekuje da se uz predviđenu obnovu pokrene interes stanovništva za tradicijski pristup obnovi (podržan i od nadležnog Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture) koji će osigurati daljnju afirmaciju kulturno povijesnih vrijednosti Vrbnika.

U preglednoj tablici također je predviđena obnova 4500m² pročelja kuća privatnih vlasnika čiji je trošak procijenjen temeljem završene obnove pročelja svetišta crkve Uznesenja BDM u Vrbniku. U cijenu su uključeni svi građevinski i obrtnički (zamjena stolarije) radovi. Procjena ulaganja vezano za privatne nekretnine dana je tek okvirno kao informacija jer privatna ulaganja ne smiju biti uključena u proračun projekta.

Troškovi održavanja odnose se na troškove unutar jedne kalendarske godine, mada se predviđa da unutar prvih pet godina od završetka radova neće biti potrebni.

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M2)
4	KNEŽEV DVOR	277.74
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
	ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA	
2	PROJEKTNNA DOKUMENTACIJA	196,477.82 kn
	Arhitektonski snimak postojećeg stanja	3,152.00 kn
	Glavni projekt	96,236.91 kn
	Potvrda glavnog projekta	852.00 kn
	Izvedbeni projekt	96,236.91 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	2,138,598.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	1,753,650.36 kn
	instalaterski radovi	384,947.64 kn
4	NADZOR	34,217.57 kn
5	OPREMA	641,579.40 kn

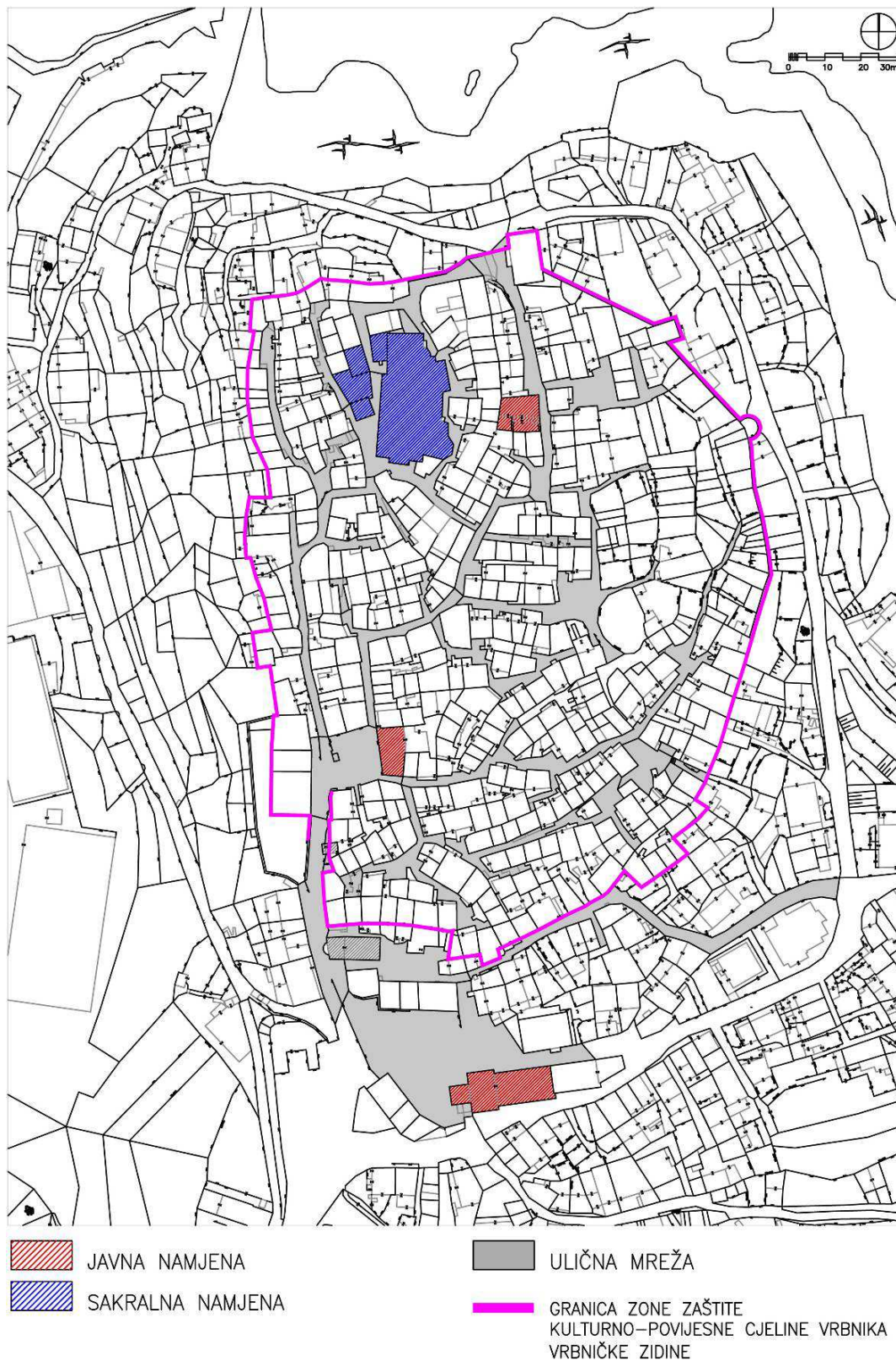

SVEUKUPNO

3,010,872.79 kn

6 RADOVI ODRŽAVANJA

21,385.98 kn

Slika 10. - Javni i crkveni objekti uključeni u obnovu

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
5	BAĆIN DVOR	218.68
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	84,191.80 kn
2	PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	163,112.46 kn
	Arhitektonski snimak postojećeg stanja	3,250.00 kn
	Glavni projekt	79,561.25 kn
	Potvrda glavnog projekta	739.96 kn
	Izvedbeni projekt	79,561.25 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	1,683,836.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	1,380,745.52 kn
	instalaterski radovi	303,090.48 kn
4	NADZOR	28,288.44 kn
SVEUKUPNO		1,959,428.71 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	16,838.36 kn

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
8	ZGRADA OPĆINE	850.80
NAPOMENA: površina pročelja		
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA		
2	PROJEKTNA DOKUMENTACIJA	6,151.00 kn
	Arhitektonski snimak postojećeg stanja	1,025.00 kn
	Glavni projekt	2,563.00 kn
	Izvedbeni projekt	2,563.00 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	982,674.00 kn
	radovi obuhvaćaju samo uređenje pročelja	
	građevinski i obrtnički radovi	
4	NADZOR	15,722.78 kn
SVEUKUPNO		1,004,547.78 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	32,755.80 kn

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
10	PROČELJA ZGRADA	4650.00
NAPOMENA: površina pročelja		
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA		
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	19,762.50 kn
	Arhitektonski snimak postojećeg stanja	9,300.00 kn
	Glavni projekt	6,975.00 kn
	Izvedbeni projekt	3,487.50 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	5,370,750.00 kn
radovi obuhvaćaju samo uređenje pročelja građevinski i obrtnički radovi		
4	NADZOR	85,932.00 kn
SVEUKUPNO		5,476,444.50 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	179,025.00 kn

Rekapitulacija radova na obnovi pročelja na građevinama u kulturno povijesnoj cjelini Vrbnika

BR.	OBJEKT	VRIJEDNOST RADOVA kn
4	Knežev dvor	3.010.872,79
5	Baćin dvor	1.959.428,71
8	Zgrada Općine	1.004.547,78
10	Pročelja zgrada	5.476.444,50
UKUPNO		11.451.293,7811.451.293,78

Završetak obnove pročelja sakralnih objekata

Biskupija u Vrbniku, već financira aktivnosti usmjerene na restauraciju i obnovu sakralnih objekata. Ove aktivnosti i dalje se nastavljaju. Ova pod-komponenta projekta ima za cilj obnovu pročelja sakralnih objekata. Kako su sakralni objekti ujedno i važne sastavnice kulturno-povijesne cjeline jasno je kako bi se obnovom pročelja bitno poboljšao izgled povijesnog grada, što je ponovno važno za turizam. Restauracija unutrašnjosti sakralnih i drugih objekata u vlasništvu crkve ostaje odgovornost Crkve i nije sastavnica ovoga projekta.

Dosadašnji radovi na obnovi unutrašnjosti crkve otkrili su nove nalaze na zidovima koji su i prezentirani. Ti novi nalazi dodatno su povećali kulturno povijesnu vrijednost kompleksa oko župne crkve. Očekuje se da ostatak pročelja krije slične nalaze jedinstvene u sjevernom Primorju.

Cijena obnove pročelja kalkulirana je temeljem već završenih radova na pročelju svetišta i obuhvaća sve potrebne građevinske i obrtničke radove. Projektna dokumentacija za obnovu pročelja sakralnih objekata je već izrađena.

Obnova pročelja zvonika morat će obuhvatiti konstruktivnu sanaciju, odnosno injektiranje pukotina u zidnom plaštu i promjenu mehanizma sata i zvona.

Troškovi održavanja odnose se na troškove unutar jedne kalendarske godine, mada se predviđa da unutar prvih pet godina od završetka radova neće biti potrebni.

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M ²)
1	CRKVA UZNESENJA BDM	912.81
	NAPOMENA: površina pročelja	
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
	ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA	
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	
	POSTOJI CJELOVITA DOKUMENTACIJA	
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	1,405,727.40 kn
	radovi obuhvaćaju samo uređenje pročelja građevinski i obrtnički radovi	
4	NADZOR	22,491.64 kn
	SVEUKUPNO	1,428,219.04 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	35,143.19 kn

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M ²)
2	DESETINEC SA CRKVENOM LOŽOM	120.16
	NAPOMENA: površina pročelja	
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
	ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA	
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	
	POSTOJI CJELOVITA DOKUMENTACIJA	
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	185,046.40 kn
	radovi obuhvaćaju samo uređenje pročelja građevinski i obrtnički radovi	
4	NADZOR	2,960.74 kn
	SVEUKUPNO	188,007.14 kn

5 RADOVI ODRŽAVANJA 4,626.16 kn

OBJEKT		BRUTO POVRŠINA (M2)
3	ZVONIK	589.20
NAPOMENA: površina pročelja		
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA		
2	PROJEKTNÁ DOKUMENTACIJA	14,000.00 kn
	Izvedbeni projekt konstruktivne sanacije (uključivo projekt skele)	14,000.00 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	907,368.00 kn
	radovi obuhvaćaju uređenje pročelja i konstruktivnu sanaciju	
	građevinski i obrtnički radovi	744,041.76 kn
	instalaterski radovi-(mehanizam sata i zvona)	163,326.24 kn
4	NADZOR	14,517.89 kn
SVEUKUPNO		935,885.89 kn

5 RADOVI ODRŽAVANJA 22,684.20 kn

Rekapitulacija radova na sakralnim građevinama u kulturno povijesnoj cjelini Vrbnika

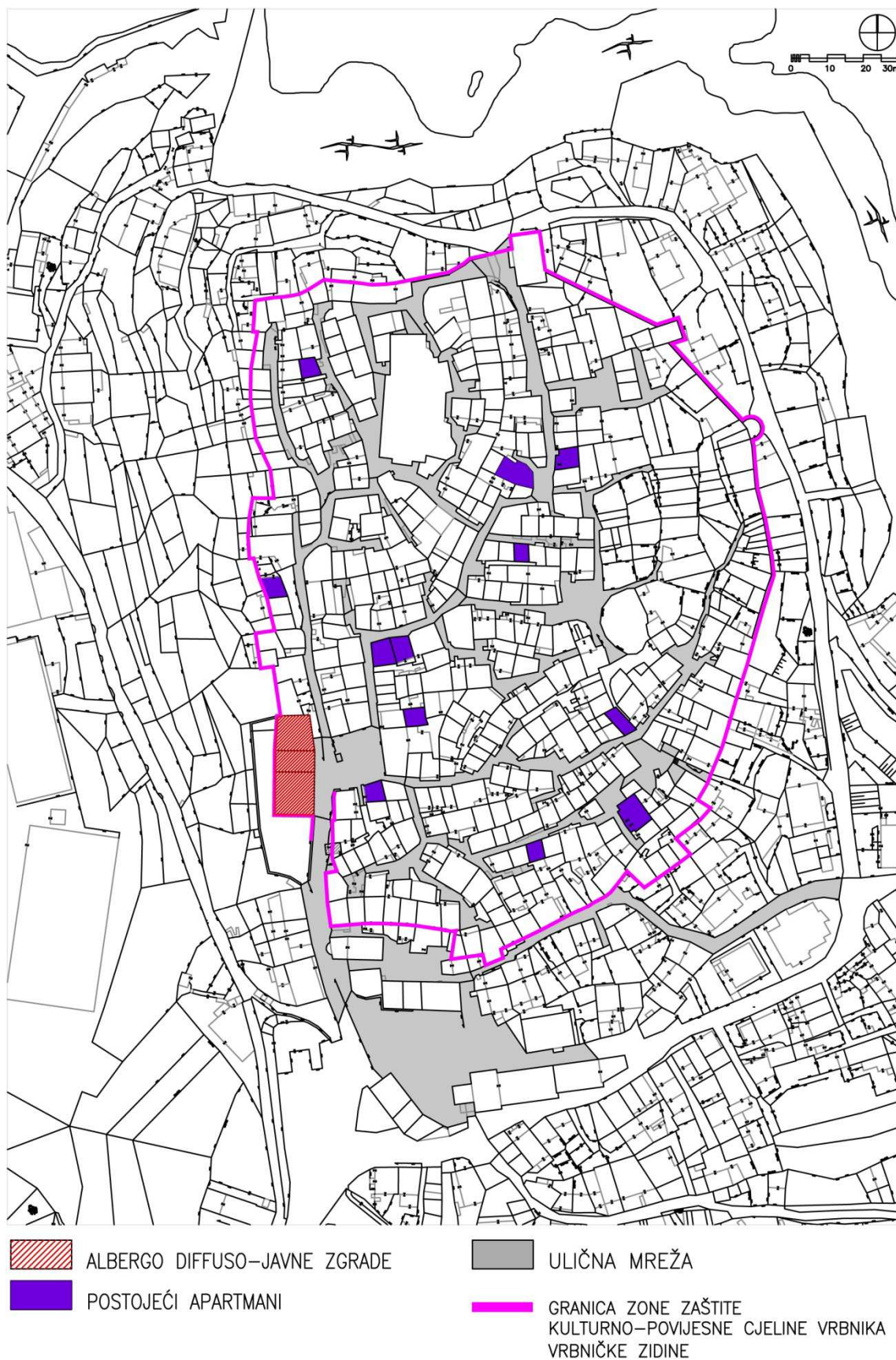
BR.	OBJEKT	VRIJEDNOST RADOVA kn
1	Crkva uznesenja BDM	1.428.219,04
2	Desetinec sa crkvenom ložom	188.007,14
3	Zvonik	935.885,89
UKUPNO		2.552.112,07

KOMPONENTA 3 - USPOSTAVA DISPERZIRANOG HOTELA

Disperzirani hotel (Albergo Diffuso) je inovativni koncept gostoprimstva koji je pokrenut u Italiji u ranim 1980-ih kao sredstvo za oživljavanje malih, povijesnih talijanskih sela i gradskih centara izvan uobičajenih turističkih staza. Disperzirani hotel je zamišljen kao hotel kojeg čine prostori većeg broja različitih povijesnih građevina koji se nalaze u okviru male zajednice, poput Vrbnika. Takav hotel mora zadovoljiti sljedeće zahtjeve:

- prostori koji čine njegove sastavnice trebaju biti upravljani izravno od strane pojedinca vlasnika i prilagođeni zajedničkom standardu u pružanju normalnih hotelskih usluga,

Slika 11. - Prostor i građevine uključeni u disperzirani hotel

- sobe i apartmani raspoređeni su u postojećim zgradama unutar kulturno povijesne cjeline tradicijskog izgleda,
- postoji središnja recepcija s kafićem i restoranom kao i postojećim restoranima u gradu,
- sastavnice hotela su dio istinske zajednice, tako da gosti imaju doživljaj lokalnog života.

Disperzirani hotel zadovoljava potrebe turista za boravkom u obnovljenim i autentičnim prostorima, u kontaktu sa lokalnim stanovništvom, a ne samo s drugim turistima, a od tradicionalnih udobnosti i u ovoj vrsti hotela nudi se posluha u sobi ili restoranu. Ovaj oblik gostoprimstva pokazao se vrlo učinkovit za valorizaciju gradova i sela koja su kulturno i baštinski neobični i zanimljivi. Kroz Disperzirani hotelu, Općina Vrbnik može valorizirati stare i napuštene povijesne građevine.

Postoje dobri preduvjeti za uspostavu Disperziranog hotela u Vrbniku. Glavni razlog zašto se to još nije dogodilo je nedostatak organizacijskih sposobnosti, i to u javnom i privatnom sektoru. Iako projekt Disperziranog hotela može ostvariti privatni poduzetnik, nedostatak privatnih inicijativa odlučujući je za Općinu Vrbnik koja je odlučila preuzeti vodstvo u razvoju i potaći privatnike na udruživanje oko ove poduzetničke inicijative. Kroz djelovanje u okviru ove komponente, Vrbnik će postati destinacija sa "stilom", mjesto za kulturni turizam, što će izdvojiti Vrbnik od bilo koje druge turističke destinacije na otoku Krku.

Disperzirani hotel Vrbnik ima potencijal oko 2.600 m² raspoloživog prostora, ovisno o volji privatnih vlasnika da sudjeluju u ovoj inicijativi:

- 410 m² prostora na području općine vlasništvu zgrada (Baćin Dvoru);
- 1553 m² prostora u privatnim kućama, koje trenutno nisu u uporabi za bilo koju svrhu (22 građevine u projektom području);
- 364 m² prostora u postojećim apartmanima i ugostiteljskim objektima (13 građevina u projektom području).

Značajne investicije potrebne su za obnovu i/ili prilagodbu raspoloživih prostora za visoke zahtjeve kvalitete prema ciljnoj skupini well-to-do turista. Treba naglasiti kako bi sve zgrade koje će postati dio Disperziranog hotela Vrbnik trebale proći obnovu/adaptaciju pročelja kako bi i one svjedočili autentičnost kulturne i povijesne vrijednosti starog grada Vrbnika.

Obnova i opremanje građevina u vlasništvu Općine Vrbnik

U građevinama u vlasništvu Općine Vrbnik biti će smještena recepcija sa pratećim hotelskim sadržajima i dijelom smještajnih kapaciteta. To zahtijeva ne samo ulaganje u obnovu zgrade već i nabavku namještaja i opreme.

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M ²)
6	ZGRADA STARE ŠKOLE	405.00
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
	ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA	
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	283,351.00 kn

	Arhitektonski snimak postojećeg stanja	1,829.00 kn
	Glavni projekt	140,332.50 kn
	Potvrda glavnog projekta	857.00 kn
	Izvedbeni projekt	140,332.50 kn
3	GRAĐEVINSKI RADOVI	3,118,500.00 kn
	građevinski i obrtnički radovi	
	instalaterski radovi	561,330.00 kn
4	NADZOR	49,896.00 kn
5	OPREMA	1,559,250.00 kn
	SVEUKUPNO	5,010,997.00 kn
6	RADOVI ODRŽAVANJA	31,185.00 kn

Obnova i opremanje građevina u privatnom vlasništvu

Privatne zgrade koje trenutno nisu u upotrebi biti će obnovljene i svaka će imati odgovarajući broj hotelskih soba/apartmana i zato su potrebna ulaganja u obnovu, namještaj i opremu.

Postojeći apartmani u najmanju ruku će zahtijevati obnavljanje, tako da zadovoljavaju opći standard kvalitete koji će biti karakterističan za Disperzirani hotela Vrbnik.

Postojeći ugostiteljski objekti morat će se prilagoditi kroz adaptaciju zgrade, kao i instalaciju opreme i namještaja potrebnih za funkcioniranje restorana i kafića za potrebe Disperziranog hotela Vrbnik, kao i druge turiste i goste.

U narednoj tablici procijenjeni su troškovi obnove pročelja na građevinama postojećih iznajmljivača smještajnih kapaciteta koji su smješteni unutar kulturno povijesne cjeline Vrbnika, a za koje se pretpostavlja da bi se pridružili u sastav disperziranog hotela. Procjena ulaganja vezano za privatne nekretnine dana je tek okvirno kao informacija jer privatna ulaganja ne smiju biti uključena u proračun projekta.

	OBJEKT	BRUTO POVRŠINA (M ²)
9	PROČELJA ZGRADA - POSTOJEĆI IZNAJMLJIVAČI	2450.00
	NAPOMENA: površina pročelja	
R.BR.	VRSTA RADOVA	CIJENA
1	ARHEOLOGIJA	
	ISTRAŽIVANJA NISU POTREBNA	
2	PROJEKTNJA DOKUMENTACIJA	10,412.50 kn
	Arhitektonski snimak postojećeg stanja	4,900.00 kn
	Glavni projekt	3,675.00 kn
	Izvedbeni projekt	1,837.50 kn

3	GRAĐEVINSKI RADOVI	2,829,750.00 kn
	radovi obuhvaćaju samo uređenje pročelja građevinski i obrtnički radovi	
4	NADZOR	45,276.00 kn
	SVEUKUPNO	2,885,438.50 kn
5	RADOVI ODRŽAVANJA	94,325.00 kn

Rekapitulacija radova na građevinama uključenim u disperzirani hotel Vrbnik

BR.	OBJEKT	VRIJEDNOST RADOVA kn
6	Zgrada stare škole	5.010.997,00
9	Pročelja zgrada – postojeći iznajmljivači	2.885.438,50
	UKUPNO	7.896.435,50

Osnivanje i razvoj organizacije za upravljanje hotelom

U sklopu ovog projekta jedna od sastavnica je i osnivanje profesionalne organizacije za upravljanje disperziranim hotelom koja će upravljati i pokrenuti Disperzirani hotel Vrbnik. Alternativno, iskusna poslovna organizacija može se odabrati kojoj će se kroz koncesiju dati na upravljanje Disperzirani hotel Vrbnik.

Upravljanje disperziranim hotelom zahtijevat će ne samo mobilizaciju postojećih smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta već i stvaranje dodatne turističke ponude tijekom cijele godine. Naime ovaj koncept turističkog razvoja ima za cilj istovremeno obogaćivanje sezonskog turizma te stvaranje dostatne turističke atraktivnosti Vrbnika tijekom cijele godine. U tom smislu upravljanje disperziranim hotelom zahtijevat će povezivanje većine dionika danas uključenih u turističku ponudu uz razvoj novih programa u turističkoj ponudi.

Među mogućim dodatnim programima su:

- organiziranje radionica o glagoljici, kulinarstvu, vinogradarstvu i vinarstvu, te drugim temama vezanih uz Vrbnik i otok Krk;
- organizirano sudjelovanje turista u aktivnostima vezanim za vinogradarstvo i vinarstvo;
- organiziranje glazbenih, kazališnih i rekreativnih programa;
- omogućavanje turistima ravnopravno uključivanje u pripremu i ostvarivanje raznih manifestacija sa lokalnim stanovništvom vezanim za običaje i tradiciju.

Očekivani pozitivni učinci projekta

Svrha projekta je poboljšati socijalno i gospodarsko stanje u Vrbniku. U sljedećoj fazi razrade projekta kroz studiju izvodljivosti, dobiti će se točni izračuni društveno-ekonomskih učinaka projekta, a na temelju opsežnog istraživanja i analize tržišta. Za sada, moguće je napraviti kvalitetnu procjenu učinaka.

Potrebno je naglasiti još jednom specifične prednosti ovoga projekta, a one su sadržane u kombinaciji triju ključnih ciljeva, a to su: (a) poboljšanje vizualnog imidža Vrbnika, (b) povećanje smještajnih jedinica za turiste i posjetitelje, (c) izrazito poboljšanje kvalitete usluga (smještaja, ugostiteljstva, te drugih turističkih usluga). Upravo kroz te tri sastavnice Vrbnik će izgraditi komparativnu prednost nad

drugim mjestima na otoku Krku, kao i kroz (d) kontinuirani profesionalni marketing Vrbnika kao turističke destinacije.

Kao što je ranije spomenuto, sve te sastavnice jednako su važne, a njihova kombinacija je važna kako bi se postigli očekivani razvojni učinci za vrbničko gospodarstvo.

Bez dublje analize, ali rukovodeći se iskustvima iz drugih turističkih mjesta, očekuju se slijedeći pozitivni učinci projekta:

Čimbenik	Učinci	Obrazloženje
Povećani prihodi od smještaja: → izgradnja novih smještajnih kapaciteta → bolja popunjenost postojećih kapaciteta → povećanje cijena smještaja	10% povećanje prihoda u godini nakon završetka projekta, nakon toga stalni rast od 5% godišnje	
Novo zapošljavanje	Oko 20 privremenih radnih mjesta tijekom građevinskih aktivnosti vezanih za projekt, oko 30 novih radnih mjesta početkom godine, nakon završetka projekta	To će imati multiplikativni učinak: plaće novozaposlenih bit će utrošene dijelom u Vrbniku trgovinama i restoranima, što dovodi do dodatnih 10 novih radnih mjesta.
Dodatna prodaja domaćih proizvoda: → turistima → lokalnom stanovništvu	Očekivano povećanje prodaje domaćih proizvoda je 10% u godini nakon završetka projekta, a nakon toga stalni rast od 5% godišnje	
Povećana vrijednost nekretnina, kroz: → povećanu potražnju → povećanu atraktivnost Vrbnika → novac uložen u ERDF podršku	Neposredno nakon odobravanja financijske podrške projektu, cijene nekretnina u Vrbniku osobito u kulturno povijesnoj cjelini će početi rasti.	
Povećanje količine i kvalitete javnih usluga, zahvaljujući povećanim poreznim prihodima.		

Projektne aktivnosti i njihov vremenski okvir

Bitno je napraviti jasnu razliku između pripreme i realizacije projekta. Priprema projekta obuhvaća sve poslove uključujući i podnošenje zahtjeva za novčanu potporu upravnom tijelu koje je odgovorno za operativni program koji uključuje razvoj turizma. Provedba započinje pripremom natječajne dokumentacije za rekonstrukciju, nabavu i tehničku pomoć. Nakon uspješnog završetka natječaja, provedba uključuje upravljanje, praćenje i financijsku administraciju u procesu izrade projekta, nabave i tehničke pomoći. Ukoliko podijelimo buduće projektne aktivnosti na odvojene faze, a svaka sljedeća faza može samo početi nakon što je prethodna faza završena, tada bismo imali sljedeće faze:

„0“ faza ili polazišna - definicija projekta

Ova faza se sastoji od definiranja projekta koju sukladno zaključenom ugovoru obavlja Hadrian d.o.o. za Općinu Vrbnik. Ishodi su sadržani u ovom izvještaju, koji predstavlja osnovu za podnošenje prijave od strane Općine Vrbnik prema MRRFEU ili MT za financiranje troškova pripreme projekta (prve faze)

Prva faza - priprema projekta

Prva faza počinje onoga trenutka kada se osigura novac za pripremu projekata i traje do zahtjeva za sufinanciranje investicija koju Općina Vrbnik podnosi te bude odobrena od strane Upravljačkog tijela za Operativni program. Tijekom ove faze, glavni naglasak je na izradi projektne dokumentacije.

Druga faza - provedba projekta

Ova faza može početi čim se zaključi sporazum o sufinanciranju ulaganja između Općine Vrbnik i Upravljačkog tijela za Operativni program. U ovoj fazi provest će se planirani radovi obnove, arheoloških i drugih radova, instalirati će se potrebni namještaj i oprema, te će vanjski stručnjaci u pravilu raditi na konkretnim zadacima.

Kada investicije planirane projektom budu okončane, postići će se planirana svrha što uključuje i održavanje zgrada i opreme, aktivnosti organizacije za upravljanje turističkom destinacijom i naravno rad Disperziranog hotela Vrbnik.

„0“ faza ili polazišna - definicija projekta (studeni 2013. – lipanj 2014.)

Broj	Aktivnost	Rok	Nositelj
Sve komponente			
0.1	Priprema izvješća s opisom projekta, organizacijom projekta, te prijedlogom izvora financiranja	11/2013-02/2014	Hadrian d.o.o.
0.2	Priprema procjene troškova izrade tehničke dokumentacije i troškova implementacije projekta	02/2014	Hadrian d.o.o.
0.3	Priprema zahtjeva za novčanu potporu prema MT za financiranje pripreme projekta, izrade tehničke dokumentacije, studije izvedivosti i CBA – analize troškova i koristi, procjena utjecaja na okoliš, ako je potrebno, i bilo koje druge studije.	03/2014-06/2014	Općina Vrbnik – Hadrian d.o.o.

Prva faza - priprema projekta (rujan 2014. – prosinac 2015.)

Najvažniji uvjet za uspjeh projekta je postojanje projektne tima koji ima dovoljno iskustva za pripremu i vođenje složenih i zahtjevnih projekata.

Broj	Aktivnost	Rok	Nositelj
Komponenta 1 – Uspostava organizacije za upravljanje projektom i destinacijom			
1.1	Pripremiti opis posla za tim vanjskih konzultanata koji će podržati općinu s upravljanjem pripreme projekta i definicijom uloge, zadatka, odgovornosti vrbničke organizacije za upravljanje destinacijom	07/2014-08/2014	Vrbnik
1.2	Provesti javnu nabavu za tim vanjskog konzultanta za pripremu projekta i	08/2014-09/2014	Vrbnik

	upravljanje destinacijom		
1.3	Angažiranje iskusnog voditelja projekta - ekonomist	09/2014-10/2014	Vrbnik
1.4	Angažiranje jednog administrativnog suradnika	09/2014-10/2014	Vrbnik
1.5	Definirati osoblje i obrazovne potrebe za vrbničku organizaciju za upravljanje destinacijom	02/2015-05/2015	Tim konzultanata
1.6	Definirati ulogu, zadatke, odgovornosti kao i veličinu vrbničke organizacije za upravljanje destinacijom	02/2015-05/2015	Tim konzultanata
1.7	Ugraditi troškove plaća, obrazovanje, organizaciju i promociju u ERDF aplikaciju	08/2015-09/2015	Tim konzultanata
Komponenta 2 – Obnova kulturno-povijesne cjeline općine Vrbnik			
2.1	Priprema tender dokumentacije za projektiranje obnove ulica, podzemne infrastrukture i izvršenje javne nabave	11/2014-01/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.2	Priprema tender dokumentacije za projektiranje pročelja i izvršenje javne nabave	11/2014-01/2015	Tim konzultanata/Voditelj projekta
2.3	Priprema tender dokumentacije za izradu studije izvedivosti, analize troškova i koristi i projektne prijave i izvršenje javne nabave	10/2014-02/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.4	Utvrđivanje potrebe za arheološkim istraživanjima, priprema tender dokumentacije i izvršenje javne nabave	10/2014-02/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.5	Utvrđivanje potrebe za izradom studije utjecaja na okoliš, te ako je potrebna priprema tender dokumentacije i izvršenje javne nabave	10/2014-02/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.6	Priprema projekata za obnovu pročelja	02/2015-04/2015	Vanjski projektant
2.7	Priprema projekata za infrastrukturu	02/2015-07/2015	Vanjski projektant
2.8	Priprema studija izvedivosti i CBA, aplikacije za ERDF sredstva	04/2015-09/2015	Vanjski financijski stručnjak
2.9	Izrada studije utjecaja na okoliš (ako je potrebna)	04/2015-09/2015	Vanjski financijski stručnjak
2.10	Izraditi smjernice za vanjske projektante i stručnjake i nadzirati njihov rad u ime Općine Vrbnik	02/2015-10/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.11	Podnijeti aplikaciju ERDF-u	09/2015-10/2015	Vanjski financijski stručnjak/Voditelj projekta

Komponenta 3 – Uspostava disperziranog hotela			
3.1	Pripremiti opis posla za jednog eksperta za disperzirani hotel uz izvršenje javne nabave	11/2014-01/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.2	Razvoj koncepta za disperzirani hotel Vrbnik (istraživanje tržišta, veličine, kvalitete, ulaganja, studija izvedivosti i CBA)	02/2015-08/2015	Specijalizirani vanjski konzultant
3.3	Priprema tender dokumentacije za projektiranje obnove javnih građevina uz izvršenje javne nabave	11/2014-03/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.4	Priprema projekata za javne gradove	05/2015-12/2015	Vanjski projektant
3.5	Izrada tehničkih specifikacija i tender dokumentacije za opremanje za disperzirani hotel Vrbnik	05/2015-08/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.6	Identifikacija grant sheme za privatna ulaganja u turizmu (smještane kapaciteta) uz edukaciju privatnih vlasnika	09/2014-12/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.7	Pružanje pomoći privatnim vlasnicima za podnošenje zahtjeva za financijskom podrškom za ulaganja u disperzirani hotel Vrbnik	10/2014-12/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.8	Priprema i podnošenje zahtjeva financijskom podrškom za ulaganje u disperzirani hotel Vrbnik	10/2014-12/2015	Privatni vlasnici/ Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.9	Uspostava hotelskog menadžmenta ili identificiranje vanjskih kandidata uz pripremu postupka i ugovora o koncesiji	11/2014-10/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.10	Izrada smjernica za vanjske projektante i eksperte te nadzor nad njima u ime Općine Vrbnik	04/2015-08/2015	Tim konzultanata /Voditelj projekta

Druga faza - provedba projekta (siječanj 2016. - prosinac 2017.)

Broj	Aktivnost	Rok	Nositelj
Komponenta 1 – Uspostava organizacije za upravljanje projektom i destinacijom			
1.8	Angažiranje dodatnog osoblja za organizaciju upravljanja projektom i destinacijom	01/2016-04/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
1.9	Priprema opisa poslova za edukaciju osoblja uz izvršenje javne nabave	01/2016-04/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
1.10	Edukacija osoblja organizacije za upravljanje destinacijom	05/2016-12/2016	Vanjski edukator
1.11	Izrada promotivnih materijala, uspostava web stranice, sudjelovanje na sajmovima	07/2016-12/2017	Organizacija za upravljanje

	i druge aktivnosti		destinacijom
Komponenta 2 – Obnova kulturno-povijesne cjeline općine Vrbnik			
2.12	Provedba javne nabave za arheološka istraživanja	04/2016-07/2016	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje
2.13	Priprema tender dokumentacije za obnovu pročelja uz izvršenje javne nabave	01/2016-04/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.14	Priprema tender dokumentacije za rekonstrukcije ulica i podzemne infrastrukture uz provedbu javne nabave	01/2016-05/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.15	Priprema opisa poslova za nadzor nad obnovom pročelja uz provedbu javne nabave	02/2016-05/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.16	Priprema opisa poslova za nadzor nad izgradnjom infrastrukture uz provedbu javne nabave	02/2016-05/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
2.17	Obnova pročelja	06/2016-03/2017	Vanjski ugovaratelj
2.18	Rekonstrukcija i obnova ulica i druge infrastrukture	07/2016-10/2017	Vanjski ugovaratelj
2.19	Provedba arheološka istraživanja	09/2016-05/2017	Vanjski ugovaratelj
2.20	Nadzor nad obnovom pročelja	06/2016-05/2017	Nadzorni inženjer
2.21	Nadzor nad obnovom ulica i infrastrukture	07/2016-12/2017	Nadzorni inženjer
2.22	Izrada smjernica za vanjskog ugovaratelja i eksperte te nadzor nad radovima u ime Općine Vrbnik	06/2016-12/2017	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje
Komponenta 3 – Uspostava disperziranog hotela			
3.11	Priprema tender dokumentacije za obnovu javnih građevina uz provedbu javne nabave	01/2016-04/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.12	Priprema opisa poslova za nadzor nad obnovom javnih građevina uz provedbu javne nabave	02/2016-05/2016	Tim konzultanata /Voditelj projekta
3.13	Provedba javne nabave za opremanje disperziranog hotela Vrbnik	07/2016-11/2016	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje
3.14	Obnova javnih građevina	06/2016-03/2017	Vanjski ugovaratelj
3.15	Nadzor nad radovima obnove javnih građevina	06/2016-05/2017	Nadzorni inženjer
3.16	Isporuka i montaža namještaja i opreme	05/2017-09/2017	Vanjski nabavljač

3.17	Identifikacija grant sheme za privatna ulaganja u turizmu (smještane kapaciteta) uz edukaciju privatnih vlasnika	01/2016-05/2017	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje
3.18	Pružanje pomoći privatnim vlasnicima za podnošenje zahtjeva za financijskom podrškom za ulaganja u disperzirani hotel Vrbnik	01/2016-08/2017	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje
3.19	Priprema i podnošenje zahtjeva financijskom podrškom za ulaganje u disperzirani hotel Vrbnik	01/2016-12/2017	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje
3.20	Izrada smjernica za vanjske ugovaratelje, nabavljače i stručnjake i nadzor u ime Općine Vrbnik	06/2016-12/2017	Tim konzultanata /Organizacija za upravljanje

Okvirni proračun pripreme i provedbe projekta

Troškovi se dijele na tri faze kao što je već navedeno, što omogućuje podnošenje zahtjeva za financijskom podrškom već za pripremnu fazu, kao i za fazu provedbe projekta. Za procjenu troškova ulaganja za kanalizaciju, odnosno podzemnu infrastrukturu i uređenje hodnih površina korišteni su postojeći troškovnici za izvršene radove u centru Vrbnika. Za ostala ulaganja, procjene su utemeljene na istovjetnim radovima izvršenim na sličnim objektima. Isto se odnosi na procjenu troškova projektiranja.

Troškovi konzultantskih usluga, primjerice za izradu studije izvedivosti, za edukaciju, kao i za potporu upravljanja projektom, procijenjeni su na temelju dugogodišnjeg iskustva u sličnim aktivnostima i projektima.

U procjenu su uključeni svi troškovi, uključujući 25% PDV-a, jer općina Vrbnik ne može tražiti povrat PDV-a.

Tablice u nastavku daje kratak sažetak procijenjenih troškova za plaće, investicije, opreme i usluga. Troškovi privatnih ulaganja nisu uključene, jer će zahtijevati drugačiji pristup financiranju.

Troškovi prve faze - priprema projekta (HRK)	Iznos
Plaće i naknade za angažirane ljudske potencijale	350.000,00
Projektiranje (vanjski stručnjaci)	1.832.840,00
Studije i analize (vanjski stručnjaci)	450.000,00
Pomoć privatnim vlasnicima	137.500,00
Upravljanje projektom (vanjski stručnjaci)	637.500,00
Ukupno	3.407.840

Troškovi druge faze - provedba projekta (HRK)	Iznos
Plaće i naknade za angažirane ljudske potencijale	1.200.000
Infrastruktura i obnova trgova i ulica u kulturno povijesnoj cjelini	90.125.464
Obnova pročelja na građevinama u kulturno povijesnoj cjelini	8.627.894
Završetak obnove sakralnih objekata	2.538.112
Obnova građevina uključenih u disperzirani hotel	6.043.422
Opremanje građevina uključenih u disperzirani hotel	1.559.250
Arheološka istraživanja	1.870.934
Studije, analize i edukacija	125.000
Pomoć privatnim vlasnicima	280.000
Promocija i marketing projekta	150.000
Upravljanje projektom (vanjski stručnjaci)	705.000
UKUPNO	113.225.076

Mogući izvori financiranja

Općina Vrbnik treba nešto manje od 11 milijuna kuna za pripremu projekta, a oko 106,6 milijuna kuna za njegovu provedbu. Ti iznosi investicijskih sredstava ne mogu se osigurati iz općinskog proračuna. Stoga se financiranje projekta želi osigurati barem djelomično korištenjem fondova EU-a, odnosno uz pomoć sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i Europskog socijalnog fonda koji su dostupni kroz Operativni program za konkurentnost i koheziju, a možda i kroz Operativni program za učinkovite ljudske resurse.

Operativni programi su plansko-programski dokumenti u kojima se detaljnije opisuju i razrađuju mjere i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova. Za razdoblje 2014.-2020. godine, Hrvatska priprema tri operativna programa za provedbu kohezijske politike: Operativni program za konkurentnost i koheziju, Operativni program za učinkovite ljudske resurse i Operativni program za tehničku pomoć. Opravdano je očekivati kako će ovi operativni programi biti spremni, i odobren od strane Europske komisije, u prvoj polovici 2014. Nakon toga, hrvatsko Upravljačko tijelo (MRRFEU) će započeti njihovu provedbu.

Trenutno raspoložive mogućnosti koje proizlaze iz planova Vlade Republike Hrvatske, a relevantni su za ovaj projekt navodimo u nastavku.

POTICANJE PODUZETNIŠTVA, POBOLJŠANJE POSLOVNOG OKRUŽENJA I KONKURENTNOSTI

Hrvatska namjerava uložiti sredstva iz europskih strukturnih i investicijskih fondova za poboljšanje konkurentnosti i produktivnosti malih i srednjih poduzeća te osobito njihov nastup na međunarodnim tržištima. Rast temeljen na poboljšanju učinkovitosti (na temelju poticanja učinkovitih proizvodnih procesa, poboljšanja kvalitete proizvoda, dobre organizacije i logističkih usluga i sl.) te rast temeljen na inovacijama (na temelju poticanja razvoja novih proizvoda i usluga) jednako su važna područja ulaganja iz fondova. Ove mjere će biti upotunjene aktivnostima u drugim područjima, osobito ulaganjima u ljudski kapital i poboljšanje infrastrukture.

Moguća područja ulaganja (relevantna za projekt)

- olakšavanje pristupa adekvatnim izvorima financiranja,
- razvoj usluga visoke dodane vrijednosti za poduzeća u svim fazama razvojnog ciklusa,
- podrška razvoju poduzetničkih vještina i poduzetničkog učenja,
- podrška razvoju proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti,
- podrška poduzećima za razvoj turističkih proizvoda,
- poticanje umrežavanja, stvaranja novih vrijednosnih lanaca, klastera i zadruga.

POTICANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI, OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE I ZAŠTITE PRIRODNIH RESURSA

Europski strukturni i investicijski fondovi u razdoblju 2014.-2020. godine trebali bi pomoći u ostvarivanju ciljeva energetske politike EU-a te omogućiti prilagodbu klimatskim promjenama i smanjivanju troškova uzrokovanih prirodnim i tehničkim rizicima. Također osigurati će se dostizanje standarda EU-a u pružanju komunalnih usluga (vode, otpad) te održivo upravljanje prirodnim i kulturnim bogatstvima Sve navedene mjere, odnosno ukupno poticanje ovakvog smjera (razvoja) trebalo bi omogućiti promicanje novih inovativnih tehnologija te kroz razvoj „zelenog“ gospodarstva dati jak poticaj ukupnom razvoju i zapošljavanju, što će u konačnici dovesti do smanjenja razlika u razvijenosti među regijama

Moguća područja ulaganja (relevantna za projekt)

- ulaganja u vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda,
- mjere za očuvanje i održivo korištenje kulturne i prirodne baštine,
- integrirani urbani razvoj kroz mjere vezane uz revitalizaciju zapuštenih prostora, poboljšanje kvalitete života i okolišnih uvjeta.

POVEĆANJE SUDJELOVANJA NA TRŽIŠTU RADA

Europski strukturni i investicijski fondovi podupirat će mjere usmjerene na poboljšanje učinkovitosti tržišta rada, kao i učinkovitosti institucija koje na njemu djeluju. Nastojat će se povećati fleksibilnost tržišta podupiranjem stvaranja fleksibilnih radnih mjesta i radnog okruženja, sposobnog za prilagodbu na promjenjivo poslovno okruženje. Očekuje se povećanje zapošljavanja radno sposobnog stanovništva boljom interakcijom tržišta rada i obrazovnog sustava, kao i većim uključivanjem poslovnih subjekata u cilju osiguravanja potrebnih vještina.

Moguća područja ulaganja (relevantna za projekt)

- obrazovanje i osposobljavanje sukladno potrebama tržišta rada,
- poticanje samozapošljavanja i poduzetništva,
- jačanje suradnje među dionicima na lokalnoj razini i potpora lokalnim inicijativama za zapošljavanje.

Iz svega navedenog razvidno je kako postoje razne mogućnosti za financiranje projekta razvoja turizma u Vrbnik. Postupci koji omogućavaju financiranje, započinju na sljedeći način: Upravno tijelo MRRFEU objavljuje javni poziv za podnošenje projektnih prijava. Takav poziv opisuje točno koje vrste projekata, i u kojim područjima (npr. turizam, obrazovanje, vodoopskrba) mogu se kandidirati za financijsku podršku. Poziv može biti "otvoren" ili "ograničen". Otvoren poziv znači da se svi imaju pravo kandidirati (primjerice općine, gradovi i županije), dok „ograničeni“ poziv može samo za odabranog ili odabrane podnositelje projekta.

Kandidati koji reagiraju na poziv trebaju biti dobro pripremljeni, njihovi projekti moraju biti u poodmakloj fazi pripreme, što znači kako već mora postojati: glavni projekt mora biti spreman, isto tako i studija izvedivosti, cost-benefit analiza i – ako je potrebna studija utjecaja na okoliš.

Često, poziv ostaje otvoren za duže razdoblje, čak i po godinu dana. Svi projekti koje zadovoljavaju kriterije za odabir (ne postoji konkurencija između projektima) financiraju se sve dok raspoloživa sredstva ne budu utrošena.

Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) financira ulaganja u projekt, a među njima pod određenim uvjetima i troškove plaća djelatnika angažiranih na projektu kao i troškove pripreme projekta (projektiranje , studije i dr.).

Važno je znati kako se financiranje putem strukturnih fondova (ERDF) za bilo kakve privatne investicije odvija putem programa bespovratne pomoći. Ministarstvo regionalnog razvoja, odnosno Ministarstvo poduzetništva, odnosno Ministarstvo turizma će objaviti "natječaj" koji može i ne mora uključivati mogućnosti za poboljšanje turističkog smještaja ili mogućnosti unapređenja drugih turističkih sadržaja. Svaki privatni ulagač mora pripremiti projekt s kojim će se natjecati. Jedan od najvažnijih „uskih grla“ je pripremljenost projekata, što znači da projekti moraju imati sve tehničke i financijske dokumente spremne na vrijeme. Ponekad, jedno od tih ministarstava otvara mogućnost financiranja pripreme projekata i studija.

Iz tog razloga, financijski plan za projekt uključuje samo javne investicije.

Međutim, atraktivna alternativa za financiranje dijela projekta u dijelu koji se odnosi na privatne investicije je mogućnost javno-privatnog partnerstva. Javno-privatno partnerstvo pozicionirano je između tradicionalnih oblika obavljanja javnih poslova i privatizacije, te se može javiti u sljedećim oblicima:

- neformalna kooperacija, kao oblik suradnje između javnog i privatnog sektora, isključivo na razini razmjene informacija i kao pripremni oblici buduće suradnje;
- javno-pravni kooperativni ugovori, tj. koncesije, kada privatni sektor dobiva putem javnog natječaja koncesiju na izgradnju i korištenje određenog javnog dobra, pri čemu privatni sektor ima pravo obavljati naplatu određenih naknada, tj. ostvarivanja prihoda na javnom dobru, uz plaćanje koncesije javnom sektoru;
- civilno-pravni kooperativni ugovori, tj. dugoročni ugovori o najmu, leasingu, nabavci i pružanju usluga, sa kooperativnim elementima, a koji se odnose na planiranje, izgradnju, financira nje, poslovanje i upravljanje javnim poslovima ili javnim dobrom;
- djelomična privatizacija, kada javni sektor ustupa dio svog osnivačkog prava privatnom sektoru na način da zadržava većinsko vlasništvo, čime se stvara osnova za dugoročnu strukturiranu suradnju između javnog i privatnog sektora i zajedničko pružanje javnih usluga;
- društveno-pravna kooperacija ili spajanje javnog sektora sa privatnim sektorom u zajedničko projektno društvo, pri čemu privatni sektor pruža javnu uslugu ili upravlja javnim dobrom, a javni sektor za obavljanje takvih javnih poslova plaća privatnom sektoru mjesečnu naknadu, uz kontrolu javnog sektora nad obavljanjem javnih poslova.

Ovdje važno naglasiti kako se upravo priprema izmjena i dopuna Zakona o javnom privatnom partnerstvu koja će predstavljati usuglašavanje sa pravnom stečevinom EU te time omogućiti da se i projekti ovoga tipa mogu kandidirati na EU fondove.

Iako postoje dobre mogućnosti za financiranje projekta kroz EU fondove, Općina Vrbnik i dalje bi trebala nastaviti sa pripremanjem projektne dokumentacije. Prije nego što aplikacija za projekt može

biti poslana Upravljačkom tijelu, biti će nužno obaviti pripremne poslove što će za sobom povući i određene troškove. Čak i u slučaju kada se kod ERDF-a osiguraju odgovarajuća sredstva za pripremu projekta biti će nužno ta sredstva prvo predfinancirati iz odgovarajućih izvora, a najvjerojatnije iz proračuna Općine .

Postoje dva izvora financiranja za pripremu (izradu) projekata, to su Ministarstvo turizma (MT) i Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih fondova (MRRFEU). Oba ministarstva su razvili programe koji će financirati troškove pripreme projekta, a radovi na nekoliko projekata već su financiran tijekom 2013., što će se nastaviti u 2014.

Uvjeti u oba programa, i način na koji se provode, prilično su složeni i nećemo ih detaljno opisivati. Međutim, neke elementi koje smatramo važnima želimo naglasiti, a to su:

- do sada MRRFEU angažiralo konzultante i projektante kako bi podnositeljima pomogli s pripremanjima za svoje projekte, dok je MT osiguravalo novac za podnositelje zahtjeva koji se onda mogli zaposliti savjetnike i konzultante po vlastitom izboru;
- MRRFEU načelno podržava samo projekte koji su na njihovom internom popisu prioriteta projekata, dok MT financira pripremu samo turističkih projekata na temelju poziva;
- Iako službeno nisu utvrđeni limiti za financijsku podršku projektima, MT u praksi financira ne više od 1 do 1,5 milijuna kuna, dok MRRFEU dijeli svoje financiranje projekata u manjim faza (prva definicija i izrada proračuna, zatim projektiranje, te izrada studije izvedivosti i CB analize);
- Do sada, nijedno od navedenih ministarstava nije financiralo troškove plaća djelatnika koji su uključeni u pripremu projekta, a to je vrlo važna okolnost za Projekt razvoja kulturnoga turizma u Vrbniku;
- MT planira otvoriti novi poziv/natječaj za pripremu projektne aktivnosti, u travnju 2014.

Treća opcija za financiranje pripreme projekta mogla bi biti kroz tzv. "crowd funding". Ukoliko stanovništvo i poduzeća u Vrbniku uistinu vjeruju u prednosti projekta, oni mogu odlučiti zajednički financirati troškove plaće zaposlenika angažiranih na pripremi projekta (dva stručnjaka i jedan administrativni pomoćnik), dok bi Općina Vrbnik plaćala za uredske troškove.

Ukratko, postoje dobri izgledi da se Projekt razvoja kulturnoga turizma u Vrbniku financira sredstvima europskih fondova. Usko grlo je kao i uvijek u financiranju pripreme projekta, sve dok se ne steknu uvjeti za podnošenje aplikacije Upravljačkom tijelu. Nakon što ovaj dokument bude prihvaćen i odobren od strane Općine Vrbnik, treba ga se koristiti kao osnova za predstavljanje projekta u MRRFEU i MT, kako bi ga mogli uvrstiti na svoj popis projekata koji će biti financirani . To će pomoći projektu u velikoj mjeri, a ako lokalna zajednica, uključujući i lokalne tvrtke u taj proces, to bi ga dodatno moglo pospješiti i ubrzati, osobito u pogledu financiranja pripreme projekta.

Preporuke

Ovaj dokument postavlja temelj za snažan i pozitivan razvoj vrbničkog gospodarstva, kroz razvoj turističkih usluga koje će poboljšati položaj Vrbniku na turističkom tržištu otoka Krka. Vrbnik će se razlikovati od drugih destinacija jer će moći ponuditi veću kvalitetu turističke ponude (pogotovo smještaja) od drugih mjesta na otoku Krku. Kroz ovakav razvoj, tvrtke i stanovništvo Vrbnika će generirati će veće prihode od turizma.

Da bi se to ostvarilo, Općini Vrbnik preporuča se:

- I. po svaku cijenu izbjeći fragmentirani pristup u razvoju Vrbnika kao turističke destinacije, uvažavanjem tri sastavnice projekta kao jedinstvene cjeline;
- II. sudjelovati u širokom krugu otvorenih i transparentnih konzultacija s lokalnim stanovništvom, lokalnim tvrtkama, crkvom i lokalnim civilnim društvom, kako bi razvili projekte koji će biti prihvatljiv za sve dionike;
- III. poticati spremnost lokalnih tvrtki i stanovnika u financijskoj podršci za pokriće troškova pripreme projekta, na primjer tako da sudjeluju u plaćanju voditelja projekta;
- IV. predstaviti projekt na relevantnim regionalnim i županijskim razinama (drugim općinama na otoku Krku, gradu Krku, TZ županija, Županiji , TZ LAG-a , itd.) kako bi se izbjegli moguće nesporazumi;
- V. podnijeti zahtjev za financijsku potporu za pripremu projekta kod Ministarstva turizma:
  - a) predstavljajući projekt i troškove njegove izrade Ministarstvu, najkasnije u srpnju 2014.;
  - b) ispunjavanjem i podnošenjem standardnog zahtjeva za financijskom potporom s potrebnim priložima, najkasnije u srpnju 2014.;
- VI. započeti razgovore s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU kako bi istražili mogućnosti za financijsku potporu za pripremu projekata koji su dostupni unutar ovog ministarstva;
- VII. osigurati angažiranje kompetentnog voditelja projekta.

